1
56. årgang
Januar 1954

STATSANSTALTEN FOR LIVSFORSIKRING

ARKITEKTEN

TIDSSKRIFT FOR ARKITEKTUR OG DEKORATIV KUNST

M

MÅNEDSHÆFTE

UDGIVET AF ARKITEKTENS FORLAG. REDAKTION OG EKSPEDITION: BREDGADE 66. KØBENHAVN K

ARKITEKTEN
skrift for arkitektur og dekorativ kunst
ktionsudvalg: Arkitekterne Willy Hansen ler), Finn Juhl, Johan Pedersen, Hans nning Hansen (repr. for D.A.L.'s be-relse), Henning Meyer (repr. for oplys-gsudv.) og Erik Nilsson (suppleant).
ktør: Jens Mollerup (ansv. efter presse-en).
tekten udsendes i to udgaver, dels et uelt ugehæfte hver fredag og dels 12 istr. månedshæfter årligt.
nementsprisen for begge hæfter tilsammen 15,00 kr. pr. kvartal, ugehæftet alene o kr., månedshæftet alene 9,00 kr.
algspris: Ugehæftet 1,00 kr., måneds-ftet 3,00 kr.
onceredaktør: Bertel Barnholdt.
once- og abonnementsekspedition: Bredgade , København K, Minerva 1290*.
aktionssekretærer: Ruth Stilling (tekst), iren Andersen (annoncer).
aktionens adresse: Bredgade 66, København Minerva 1290*.

ÅNEDSHÆFTE 1, 1954
DHOLD:

725.23

tsanstalten for Livsforsikring. Af arkitekter .A. Fritz Schlegel og Mogens Lassen.

Ark. mdhft. årg. 56, 1954, s. 1

feratkort

eratkortene til månedshæfterne vil i den imende årgang blive trykt i hvert hæfte, ved deres placering på annoncesiderne der blive draget omsorg for at de lettere klippes ud af hæftet end tilfældet har et ved den hidtidige placering. Referatkor-til dette hæfte findes på annonceside 44.

noncer:

ed annoncer i *Arkitekten*'s uge- og må-shæfte betyder, at annoncøren udstiller *Byggecentrum.*

KITEKTENS FORLAG
gade 66, Kbh. K, Minerva 1290*. *Fg. forlagsleder:* Dahlmann Olsen (sekretær i forlagets bestyrelse).

English Summary

Arkitekten's Publications: Weekly Edition (Friday) and Monthly Edition (12 illustrated issues a year).
The annual subscription rate for Weekly Edition: D. Kr. 30,00.
The annual subscription rate for Monthly Edition: D. Kr. 36,00.
Combined subcription to both editions: D. Kr. 60,00.
Subscription and editorial offices: Bredgade 66, Copenhagen K.

The State Life Insurance Company was established in 1842 by the State of Denmark who also acts as guarantor for the company. It caters for all types of life insurance. (This information is for the benefit of our foreign readers, who may not be acquainted with this institution).

The State Life Insurance Company was formerly situated in an old building in the centre of Copenhagen, but after a time, the building became too small, and a new ground, situated by Kampmann's Street and Nyrop's Street, north of the present Central Station, was obtained. Fritz Schlegel and Mogens Lassen, architects M.A.A., worked out the project for a new building on this ground.

The plan of this building is right-angled, and the short wing, facing Kampmann's Street, contains the owner's personal offices, whilst the long wing, facing Nyrop's Street, provides the space to be let. This long wing is divided up into 4 parts, separated by staircases. It contains no traversing partitions, only the outer walls, and two longitudinal partitions at each centre corridor, so that the floor-area is continuous towards the street and the courtyard respectively, and can be divided according to the requirements of the tenants. All storeys are similar, built according to this principle.

On the ground floor of the insurance company's own wing, a lobby, with access to the staircases and lifts, and to the large reception hall, is situated. The other

(Teksten fortsættes på omstående side)

L. F. Foght præsenterer „Befrielse“ tegnet af Axel Salto

storeys contain offices. The offices for the board of directors are situated on the fifth floor, whilst the canteens are situated on the sixth floor. All floors where offices are located have a through corridor, the offices being situated on one side, and stairs, lavatories and other spare rooms, on the other side. Glass partitions are used to divide up the available office area. The construction of this building is very simple. It is a cast, reinforced-concrete building with suspended ceilings.
The glass partitions previously mentioned are of a special design, permitting alterations or replacements at will. All floors in the building are Vinyl-floors. Stress has been laid on the use of colours. The lobby on the ground floor has a deep red colour, whilst the large reception room has been given a light colour. Each floor of offices has its own predominant colour, bright green, blue, yellow or red. All walls in the reception hall and lobby have been decorated in the fresco style by the painter Axel Salto, who has also done the decorations on the plaster areas under the windows in the long wing. The sculptures on the clock and chimes are the work of Knud Nellemose. The architects responsible for the planning of this building, have also drawn the new furniture which is now in use.

Publications with english summary

Arkitektens forlag, the publisher of *Arkitekten,* has published the below mentioned publications with English summary:

This publication treats the problem of playgrounds in towns, junk playgrounds, children's playing sculpture etc.

Århus Universitet (University of Århus), 1949 . . . . kr. 4,00
Boligforhold og Sanering i Fattigkvartererne i U.S.A.s byer (Housing Conditions and Slum Clearance in U.S.A. Towns), 1946 - 3,00
Britisk byplantradition (Townplanning Tradition in Britain), 1946 . . . . . - 2,00
Amerikansk Arkitektur (American Architecture) by professor Kaj Fisker, 1950 . . . . . - 7,00
Frihedsmonumenter og frihedskollegier (Monuments and Colleges in Memory of Liberation), 1951 . . . . . - 6,00
Legepladser (Playgrounds), 1952 . . . . . - 10,00
Skolebyggeri i een etage (One-storey Schools), 1951 . . . . . - 7,00
Kollektivhuset „Høje Søborg“ (The Collective House „Høje Søborg“), 1952 . . . . - 7,00
Rundetårn og Sneglegang (The Round Tower and Spiral Ramp), 1952 . . . . . - 16,00
Arkitekten Ulrik Plesner (Ulrik Plesner, Architect 1861-1933), 1952 . . . . . - 18,00

Udenlandske arkitekturtidsskrifter

I nedenstående liste er optaget de udenlandske arkitekturtidsskrifter, som *Arkitekten* korresponderer med.

Finland

Arkitekten, udgivet af Finlands arkitektförbund, månedstidsskrift, ca. 180 sider pr. årgang.
Rakennustaito, månedstidsskrift, ca. 25 sider.
Tekniska Föreningens i Finland Förhandlingar, månedstidsskrift, ca. 16 sider.

Norge

Bonytt, organ for Landsforeningen Norsk Brukskunst, månedstidsskrift, 224 sider pr. årgang.
Byggekunst, Norske arkitekters tidsskrift, månedstidsskrift, ca. 250 sider pr. årgang.
Teknisk Ukeblad, udgivet af Den norske ingeniørforening og Den polytekniske forening, ugetidsskrift, ca. 20 sider.

Sverige

Bygglitteratur, referater fra byggetidsskrifter, månedstidsskrift, ca. 12 sider.
Byggmästaren, tidsskrift for arkitektur og bygningsteknik, 2 gange pr. md., ca. 500 sider pr. årgang.
Byggnadsvärlden, ugetidsskrift, ca. 8 sider.
Form, Svenska Slöjdföreningens tidsskrift, månedstidsskrift, ca. 290 sider pr. årgang.
Hem i Sverige, tidsskrift for boligindretning og havekultur, månedstidsskrift, ca. 360 sider pr. årgang.
Kontur, Nyt kulturtidsskrift udgivet af Svenska Slöjdföreningen, 2 hæfter om året.
att bo, månedstidsskrift, ca. 30 sider.

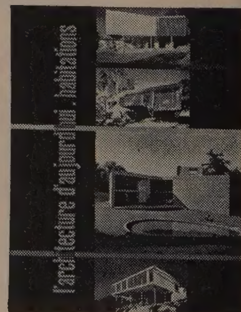
Belgien

Architecture, månedstidsskrift, ca. 20 sider.

England

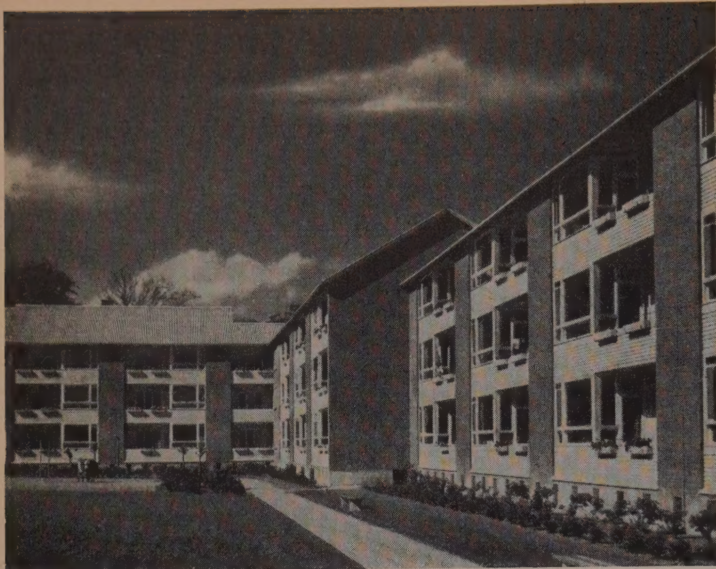
Architectural Association Journal, månedstidsskrift, ca. 20 sider.
Building Digest, månedstidsskrift, ca. 430 sider pr. årgang.
The Architectural Review, månedstidsskrift, ca. 380 sider pr. årgang.
The Journal of the Royal Institute of British Architects, månedstidsskrift, ca. 34 sider.

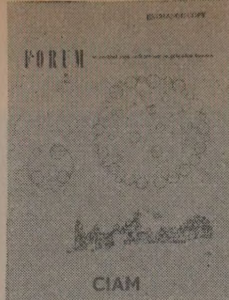

Frankrig

L'Architecture d'Aujourd'hui, månedstidsskrift, ca. 70 sider.
L'Architecture Francaise, månedstidsskrift, ca. 50 sider.
Techniques et Architecture, månedstidsskrift, ca. 60 sider.

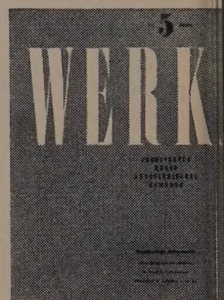

Holland

Bouwkundig Weekblad, ugetidsskrift, 624 sider pr. årgang.
Forum, månedstidsskrift for arkitektur og dekorativ kunst, ca. 335 sider pr. årgang.

Italien

Metron, månedstidsskrift, organ for CIAM, ca. 624 sider pr. årgang.
Edelizia Moderna, månedstidsskrift, ca. 75 sider.

Schweiz

Werk, månedstidsskrift for arkitektur og kunst, ca. 380 sider pr. årgang.

Sovjetunionen

Архитектура и Строительство. Månedstidsskrift for arkitektur og genopbygning, ca. 40 sider.

Tjekoslovakiet

Architectura ČSR, månedstidsskrift, ca. 350 sider pr. årgang.

Tyskland

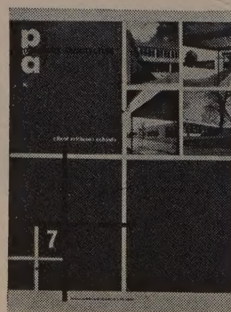
Neue Bauwelt, ugetidsskrift, ca. 25 sider.
Die Neue Stadt, månedstidsskrift for arkitektur og byplanlægning, ca. 40 sider.

Østrig

Der Aufbau, månedstidsskrift for genopbygning, ca. 580 sider pr. årgang.

U.S.A.

Architectural Record, månedstidsskrift, ca. 100 sider.
Progressive Architecture, månedsskrift ca. 75 sider.

Kommende månedshæfter

Månedshæfte 2–3, som vil blive udsendt i slutningen af marts, vil i anledning af Kunstakademiets 200 års jubilæum bringe et bidrag til Charlottenborgs historie „Charlottenborg og Den Botaniske have" af kunsthistorikeren Bredo L. Grandjean. Endvidere vil der i hæftet blive offentliggjort elevarbejder fra de senere år. Det lovede hæfte om fabriksbyggeri vil følge derefter og vil indeholde en artikel af arkitekt M.A.A. Preben Hansen med gengivelser af forskellige industribebyggelser. I hæftet vil endvidere blive offentliggjort tegninger og fotografier af arkitekt M.A.A. Arne Jacobsens bebyggelse for Massey-Harris. Af planerne for årgangens øvrige månedshæfter kan det røbes, at der planlægges et hæfte om Tivoli, et hæfte om landbrugsbyggeri og flere hæfter om boligbyggeri.

Særhæfter

En lang række af *Arkitektens* månedshæfter, som omfatter specielle emner, har været så stærkt efterspurgt, at det har været nødvendigt at fremstille særtryk. Blandt disse særtryk skal fremhæves følgende:

Orientering i dansk arkitektur 1100–1600 (1941)	kr. 2,00
Nye københavnske skoler (1944)	- 3,50
Radiohuset (1945)	- 4,00
Bolignødens bekæmpelse (1945)	- 2,00
Rækkehuse og Kædehuse (1946)	- 2,00
Britisk byplantradition (1946)	- 2,00
Boligforhold og Sanering i U.S.A. (1947)	- 3,00
2 sygehuse (1947)	- 3,00
Boligbyggeri (6 større boligkomplekser 1947)	- 4,00
Om træer, af havearkitekt C. Th. Sørensen, (1948)	- 2,50
10 statslånshuse, med en vejledning (2. oplag 1949)	- 4,00
Århus universitet (1949)	- 4,00
Amerikansk arkitektur (1950)	- 7,00
Nye eenfamiliehuse (1950)	- 3,00
Skolebyggeri i een etage (1951)	- 7,00
Legepladser. Specialudgave af månedshæfte 1-2 med engelsk summary (1952)	- 10,00
Alderdomshjem. Med en vejledning fra Arbejds- og Socialministeriet og Boligministeriet (1952)	- 4,00
Studier fra Rom (1952)	- 7,00
Kollektivhuset Høje Søborg (1952)	- 4,00

Publikationer fra Arkitektens forlag

I det følgende fortælles om en række af de publikationer, forlaget har udsendt eller forhandler; endvidere skal nævnes:

Om byplanarbejdet (1947) 12 rigt illustrerede artikler om forskellige byplanspørgsmål.	kr. 4,50
Hospitalsbyggeri (prof. E. Thomsen 1948) særtryk af *Tidsskrift for danske sygehuse*	- 1,75
Fabriker for mennesker (1948) af arkitekter Ole Bang og Preben Dal	- 3,50
Aino og Alvar Aalto (1948)	- 1,50

Stort udvalg i staalmøbler

VARE-MÆRKE

Forlang tilbud efter tegning

.almøbler leveret til Statsanstalten efter tegninger af arkitekterne Fritz Schlegel og Mogens Lassen

DANSK STAALMØBEL FABRIK

SILJANGADE 10, KBHVN. S — CENTRAL 10425

af Arkitekterne Arne Jacobsen og Flemming Lassen

LEVERANDØR TIL

GENTOFTE

KORSØR

LYNGBY

SØLLERØD

RAADHUSE

DANSK KONTORMØBELFABRIK A/S

Godthaabsvænget 35 . Godthaabsvej 142 . København F . Tlf. Central 11712

GENERALBESKRIVELSE
GB.2

GENERALBESKRIVELS

I april 1951 udsendtes den ny gave af Generalbeskrivelsen, for at adskille den fra den udgave kaldes GB.2. Den ny gave, som er den eneste gæld er revideret og på væsentlige pu ændret i forhold til den tid udgave. Fås gennem boghan eller gennem forlagets eksped Pris kr. 6.–.

OPVARMNING OG VENTILATION

Denne bog er skrevet af civiling. Johs. Jørgensen for eleverne på teknikum-skoler og kunstakademiets bygningsskole, men enhver bygningstekniker, der ønsker at sætte sig ind i områdets grundbegreber, har brug for bogen, der er forsynet med mange tegninger og systemskitser. – Fås i boghandelen og på forlaget. Pris 15 kr.

JOHS. JØRGENSEN
OPVARMNING OG VENTILATION

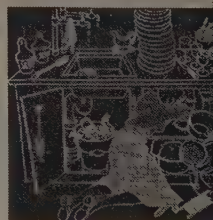
BOGEN OM ULRIK PLESNER

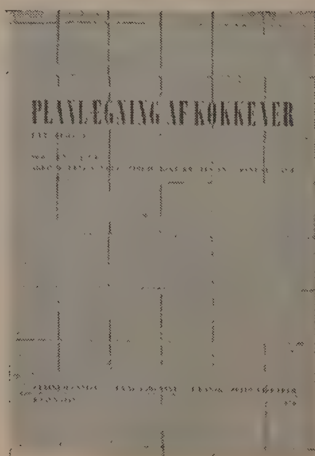
Arkitekten's forlag har i samar med Selskabet for Arkitekturhi udsendt *Arkitekten Ulrik Plesn* Helge Finsen.

I denne bog har forfatteren – ud fra personlig erindring – se give en fremstilling af arkit Ulrik Plesner, hvis liv og virke til at præge nyere dansk bygn kunst, og som på mange om var banebryder for den sener vikling. Bogen er illustreret o ster 18 kr.

VORE KØKKENER
En forsøgsrapport fra Dansk Almennyttigt Boligselskab

Bogen, der er tilrettelagt af arkitekt M.A.A. Johan Pedersen, rummer afhandlinger af vore førende eksperter. Det er den populære køkkenbog med mange gengivelser samt ganglinietabeller, køkkenplaner og lejlighedsplaner. Arkitektens Forlag har den i kommission.
Pris i boghandelen 10 kr.

FABRIKSFREMSTIL KØKKENER

Fællesorganisationen af a tige danske boligselskaber iværksætte en fabriksmæs stilling af køkkener på ba undersøgelse, som for e siden udføres af arkitekt Heiberg, Eske Kristensen Salicath. Dette arbejde er gjort i bogen „Planlægnin kener". Fås i boghandeler

RUNDETÅRN OG SNEGLEGANG

Jan Stenbergs bog: Runde[tårn og] Sneglegang, som er udsendt [af Arki]tektens Forlag i samarbej[de med] Selskabet for arkitekturhist[orie, er] blevet præmieret af Forenin[gen for] smukt boghåndværk.
Bogen, som er i stort form[at med] mange illustrationer, fås i bog[hande]len eller direkte fra forlaget,

Skal De bygge EGET HUS?

er titlen på forlagets sidste bog med 32 nye eenfamiliehuse, bygherrevejledning og med materialeoversigt, redigeret af *Jens Mollerup*, M.AA.. De gengivne huse er alle smukke eksempler på enkel formgivning og økonomisk udførelse – og således reelle forbilleder for godt *statslånsbyggeri*. Pris: 14,00 kr. 96 sider med 116 ill.

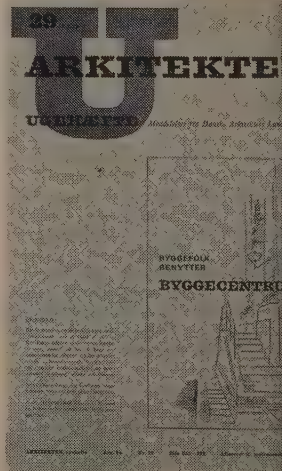

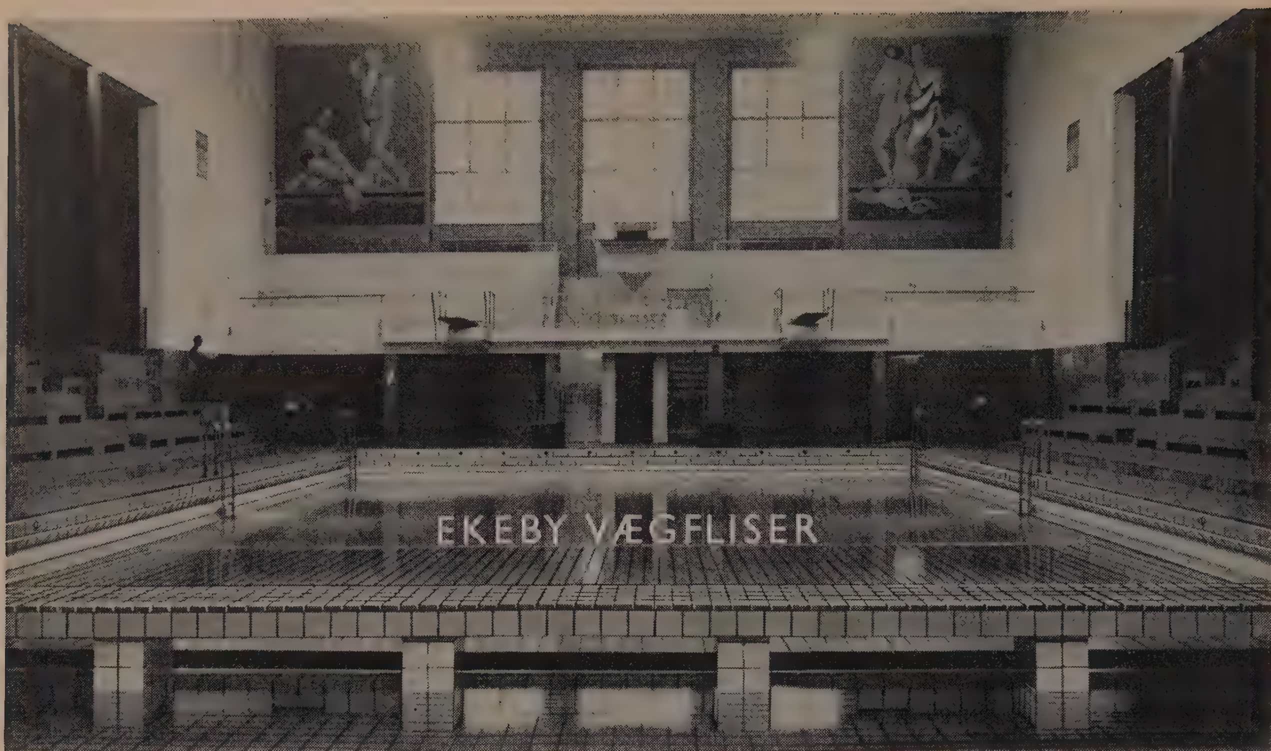
BYPLAN

Byplan anbefales af bolig[mini]steriet, af Stads- og Havne[inge]niørforeningen i Danmark [og] af Amtsvejinspektøren.
Redaktionen er udpege[t af] Dansk Byplanlaboratoriu[m og] Norsk Byplanforening.
Ansvarshavende redaktør: [...] arkitekt M.A.A. Poul Gøtz[e].
Abonnementsprisen: I Dan[mark] 20 kr. pr. år, i Norge 2[...] pr. år.

UGEHÆFTE

Foruden månedshæftet udsender *Arkitekten* også et 8 siders ugehæfte med arkitekturkritik, kunstanmeldelser, arkitekturhistorie, kunsthåndværk, omtaler af nye materialer, rationalisering m. v. Desuden offentliggøres i ugehæftet nye projekter, tegninger og fotografier af opførte huse, konkurrenceprojekter, artikler om boligspørgsmål, byggelovgivning, byggepriser osv. Pris pr. hæfte 1 kr., kvartalsabonnement 7,50 kr., sammen med månedshæftet 15 kr.

Frederiksberg Svømmehal: I 1933–34 beklædtes bassiner og kabiner med EKEBY vægfliser. I dag, 20 år efter, ser fliserne ud som ny, fordi EKEBY fliserne er forsynet med en speciel hård dækglasur.

A/S HOTACO

HOLBÆK KØBENHAVN HORSENS

KAMPSAX

NORDISK DIESELAUTO

KAMPMANN, KIERULFF & SAXILD A/S

FABRIKSBYGNING FOR NORDISK DIESELAUTO

KONTORBYGNINGE

Hovedindgangen til Statsanstaltens egne kontorlokaler

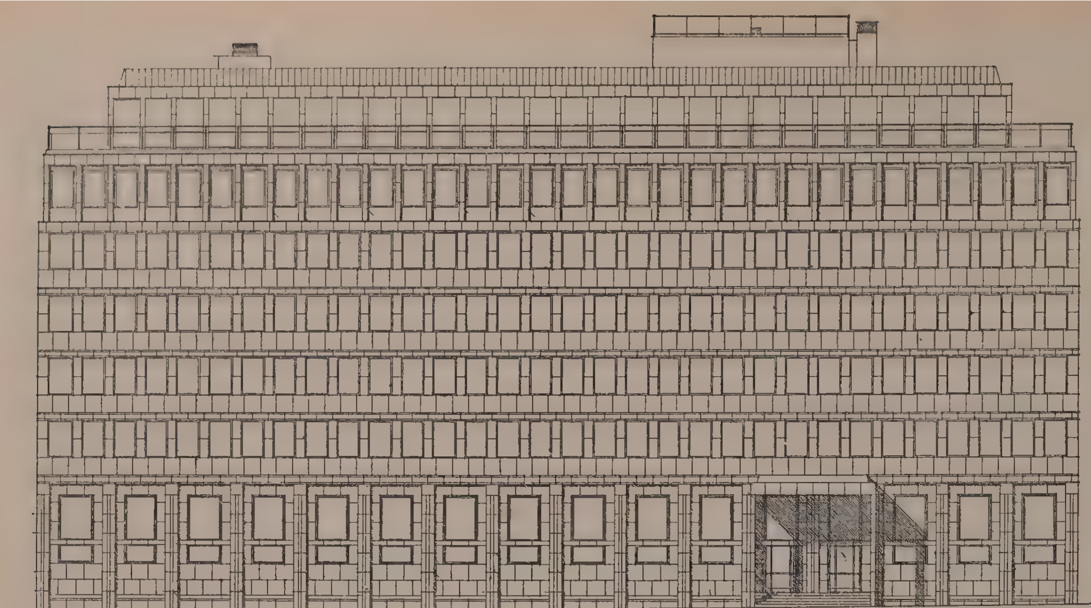
STATSANSTALTEN FOR LIVSFORSIKRING

72.01

I 30'erne byggede Frits Schlegel Handelsbankens bygning på Godthåbsvej og Mogens Lassen systemhuset på Ordrupvej. Disse to huse er karakteristiske forløbere for den „skeletstil", som idag næsten er enerådende i jernbetonbyggeriet. Nybygningen for Statsanstalten for Livsforsikring er også et jernbetonhus, men tilsyneladende bygget op efter andre arkitektoniske synspunkter. Man kan da stille sig det spørgsmål, om de to arkitekter her i fællesskab har skabt en bygning, der markerer et nyt afsnit i den arkitektoniske udvikling.

Mens den moderne arkitektur hidtil overvejende har arbejdet med den konstruktive detaille, det enkelte rum, den enkelte funktion, den enkelte bygningsdel – sådan at forstå at man opdelte en given opgave i en række detailløsninger, en række funktionelt forbundne rum, en række efter brug og konstruktion adskilte bygningslegemer – kan der vist nu spores en interesse for at arbejde med opgavens helhed. Man interesserer sig ikke mere så ensidigt for, klart at udtrykke modsatte funktioner etc., men stræber mod at sammensmelte opgavens elementer i en helhed. Eller sagt med andre ord: vi er på vej ind i den moderne arkitekturs baroke periode. Det forekommer mig, at Statsanstaltens nybygning er et udmærket eksempel på denne udvikling.

Opgaven er ganske enkelt delt i to dele: en bygning til forsikringsselskabets eget brug og en bygning med udlejningslokaler. Bygningens plan er vinkelformet og

Façade 1 : 400 mod Kampmannsgade

forsikringsselskabets egne lokaler ligger i den korte fløj mod Kampmannsgade, mens udlejningslokalerne ligger i den lange fløj mod Nyropsgade. I materialevalg og proportionering adskiller disse to fløje sig ikke væsentligt, for udlejningsfløjens vedkommende har et fast façadeskema dog været en nødvendighed for at kunne imødekomme skiftende lejeres krav, i modsætning til den mere accentuerede façadeudformning i Statsanstaltens eget hus. Men jeg tror ikke, at arkitekterne har ønsket at markere denne adskillelse stærkere end det var uundgåeligt. Herpå kan for eksempel også tyde den lange fløjs inddeling ved hjælp af trappeindskæringerne, der opdeler den i afsnit, der i proportion ret nøje savarer til hovedhuset, hvorved hele anlæget knyttes sammen.

Også i udformningen af den korte fløj findes adskillige momenter, der peger i den samme retning. Stueetagen rummer det store ekspeditionslokale og på 5. sal ligger direktionslokalerne; disse to etagers façader har en karakteriserende, svag profilering, mens de mellemliggende etager med kontorer og arkiver er behandlet som een sammenhængende blok. Den på façadetegningerne tydeligt fremhævede skiftegang med gennemgående bånd, viser sig overhovedet ikke i virkeligheden. Også her er altså de fremhævede partier kun elementer til begrænsning af helheden, ikke til dens opdeling. De samme tendenser findes i hovedindgangens udformning: hele dens proportionering markerer, at den ligger på façaden, langs denne, ikke på tværs af hovedretningen. Også Knud Nellemoses ur-skulpturer følger i deres placering og bevægelse den samme tankegang.

Bygningens noget strenge, grå ydre modsvares af et charmerende, farverigt indre. Planen forekommer klar og overskuelig med et centralt forrum til trappe og elevatorer i stueetagen, hvor publikum ligefrem suges ind i ekspeditionslokalet gennem de store glaspartier. Denne virkning er kraftigt understreget i farvevalget, idet forhallen er mørkerød i modsætning til ekspeditionshallens lysgule og orange toner. I etagerne giver gennemgående gange en let orientering, men det flimmer af glasvægge, som jo nu hører sig til i en kontorbygning, giver kontorerne et uroligt og næsten umenneskeligt præg. Kun direktørernes kontorer og enkelte andre er omgivet af lukkede vægge. Ganske umotiverede synes glasvæggene at være i arkivetagen, hvor de høje reoler umuliggør enhver oversigt. Om det valgte modul på 171 cm, som bygningen er opbygget over, er det rette mål for en kontorbygning, kan diskuteres, blandt andet har man måttet lave gangene i 1½ modulbredde; men den tekniske gennemførelse af inddelingen ved de indvendige glasskillevægge er konsekvent og vellykket.

I denne nybygnings planmæssige udformning og indretning har arkitekterne således ikke trådt nye veje, bortset fra den rige anvendelse af farver; derimod er den ydre udformning et eksempel på, at den helhedsvirkning, som idag ellers oftest søges opnået ved store sammenhængende glasflader også kan nås ad andre veje.

jens mollerup

Knud Nellemose: Ur og klokkespil

Façade mod hjørnet af Kampmannsgade og Vester Søgade

Statsanstalten for Livsforsikring

Af arkitekter M.A.A. Frits Schlegel og Mogens Lassen *725.23*

Medarbejdere:

Rådgivende ingeniør for konstruktionerne har været civilingeniør Johannes Jørgensen med bistand af ingeniør Helge Jensen.

Rådgivende ingeniør for de tekniske installationer har været ingeniørfirmaet Birch & Krogboe med bistand af ingeniørerne Hans Teisen, H. Krogh-Sørensen og Aa. Øland Christensen.

Tilsynsførende arkitekter har været arkitekt M.A.A. Carl Svendsen og arkitekt M.A.A. Franz Musæus-Henriksen.

Ved bygningens projektering og under dens opførelse har bl. a. arkitekterne M.A.A. Henrik Iversen og Harald Plum medvirket.

Fresko-dekorationer: Maleren Axel Salto.

Mosaikarbejder: Maleren Arne Meyer.

Urets kunstneriske udformning: Billedhuggeren Knud Nellemose.

Statsanstalten for Livsforsikrings nye hovedbygning på det gamle banegårdsterrain blev påbegyndt i foråret 1950, og indflytningen fandt sted i Juli måned 1953. Grundens størrelse er 4.952 m², hvoraf er bebygget et areal på 3.039 m² med 55 m façadelængde til Kampmannsgade og 150 m façadelængde til Nyropsgade. Grunddybden ved Kampmannsgade er 24 m, ved Nyropsgade 28,85 m. Det samlede Kubikindhold andrager 80.788 m³. Udformningen af bygningen har måttet ske under hensyntagen til de meget strenge og vidtgående servitutter, der i 1920 blev pålagt den samlede bebyggelse på dette areal af byen. Visse modifikationer i servitutbestemmelserne har dog tidligere været givet, bl. a. ved opførelsen af Ørstedhus og senere Vestersøhus, hvis façadehøjder begge overstiger servitutternes bestemmelser, og det blev derfor nødvendigt også for Statsanstaltens bygning at søge

Udsnit af façaden mod Nyropsgade

om ændringer i bestemmelserne, idet sidstnævnte bygning mod søerne er sammenbygget med Vestersøhus, og langs Nyropsgade måtte indordne sig den modstående allerede opførte side af denne gade med en fælles bygningshøjde, der overholder servitutterne. Udligningen mellem de to forskellige bygningshøjder er sket gennem en højdeforøgelse af Statsanstaltens bygning mod Kampmannsgade og samtidig har man for at undgå de i servitutterne krævede hjørneafskæringer foretaget en tilbagerykning af hele bygningen mod Kampmannsgade. Dette gav samtidig mulighed for en markering af Statsanstaltens hovedindgang ved opførelse af et overdækket indgangsparti på en del af det til fortov udlagte areal.

Ved Sammenbygningen med Vestersøhus er foretaget en tilbagerykning af façadelinien for at opnå en arkitektonisk klar adskillelse mellem boligkarreens og kontorbygningens helt forskellige ydre formgivning. I Nyropsgade er den 150 m lange façadelinie opdelt i fire blokke med ensartede fagdelinger. I de fire tilbagerykkede partier mellem blokkene er disses vertikale hovedforbindelser placerede.

Dekorationerne
Af maleren Axel Salto

Dekorationerne på Statsanstaltens nye bygning er udført af et arbejdshold på 7 mand, 4 kunstmalere og 3 murere. Dekorationerne falder i to dele: Den udvendige del, 372 brystningsrelieffer (90 × 130 cm) og den indvendige del: Udsmykningen af forhallen og ekspeditionslokalet ud mod Kampmannsgade.

Relieffeme udvendig på de 4 blokke langs Nyropsgade og i 5. sals højde på hovedbygningen er udført i den farvepuds, der anvendes på Sonnes frise. Farven lægges på i en tykkelse af 6 mm og ornamentet skæres ud. Eet relief har dekorationen liggende ophøjet over bunden, på det næste er den farvede bund dominerende og relieferne ligger dybere. Denne vekslen giver spil i façaden. Ornamenterne er formet ud af forestillinger om de første organiske celledyr.

Dekorationen i forhallen er udført i den samme farvepuds som billederne uden på bygningen, med den samme reliefbetoning for at markere at noget er vigtigere i sammenhængen end andet. Dens mørkere farveanslag er motiveret med at beskueren, der træder ind fra gaden, skal have et mere nedstemt synsindtryk i sine øjne så ekspeditionshallen bagefter åbner sig så meget mere lysende.

Ekspeditionslokalet er udført i tempera på hvid plastikbund (kaparol). Billederne varierer livsunderet i en række monumentale ornamenter, der symboliserer frøet, ægget, barnet i moders liv. Hovedfeltet ligeoverfor indgangsporten kulminerer billedrækken med vækstens gennembrud, planten, der rækker mod solen.

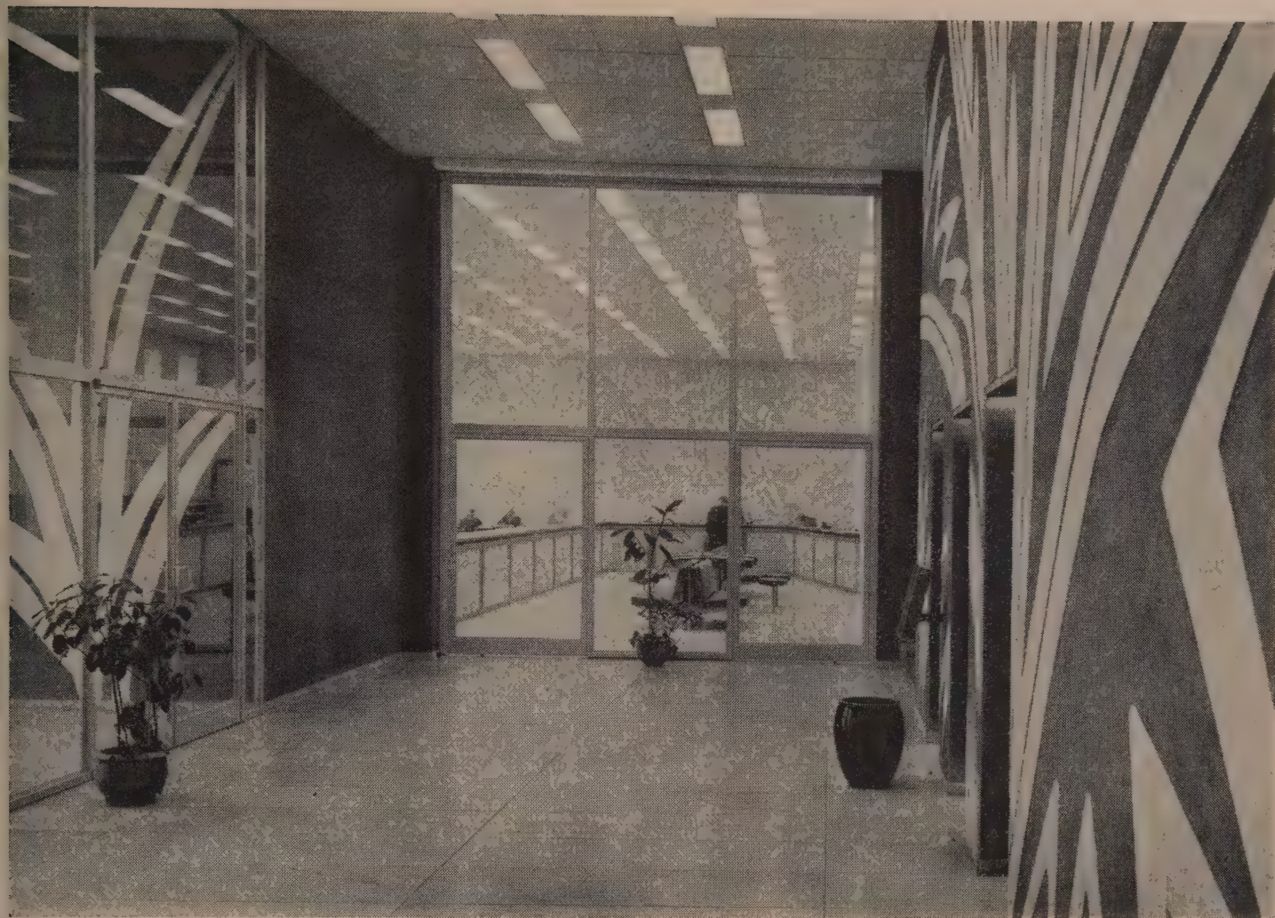
På indhæftede farvesider ses først dekorationen i forhallen, væggen mod elevatorskakten, og på de følgende sider midterfeltet og to sidefelter af dekorationen i ekspeditionshallen. Farvegengivelserne er udført hos J. Chr. Sørensen & Co. efter Axel Saltos originale skitser.

Forhallen med indblik i ekspeditionslokalet

Ved denne løsrivelse fra Vestersøhus og opdelingen af bebyggelsens længste gadefront i mindre intervaller er det lykkedes klart at markere fronten mod Kampmannsgade, som bygningens længste og højeste og derigennem gøre denne del af bebyggelsen til „hovedhuset“ med Statsanstalten for Livsforsikring alene som beboer.

I fløjen mod Nyropsgade med de fire blokke har andre institutioner henflyttet deres administration.

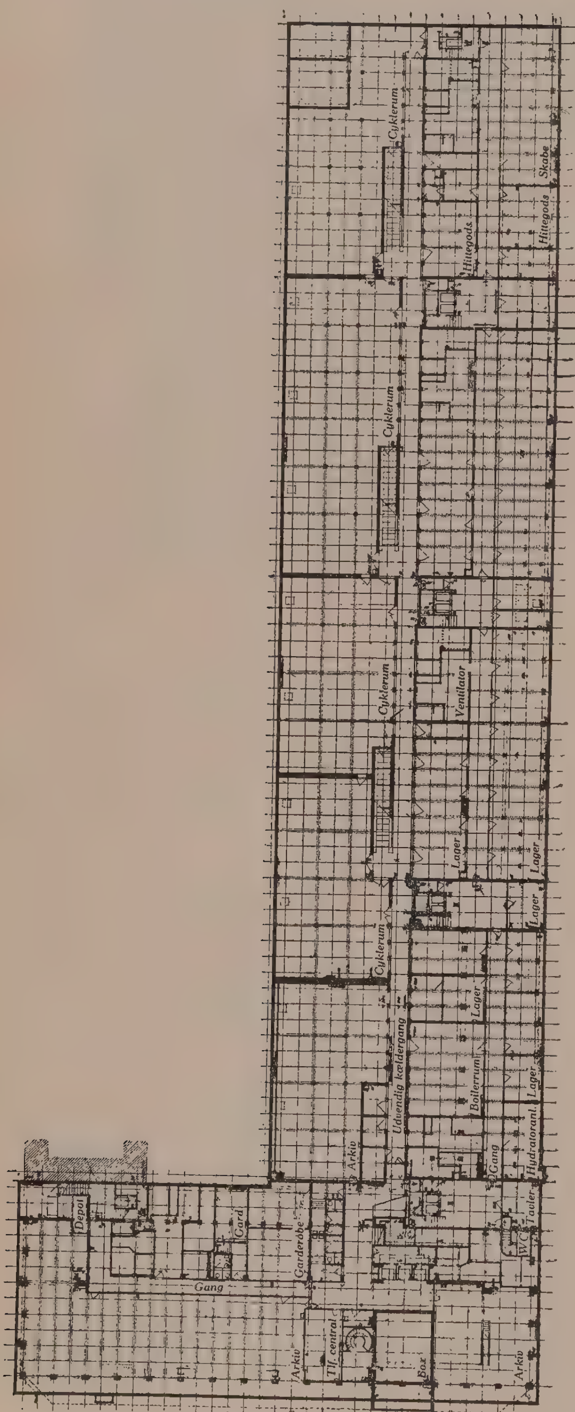
Det arbejde, der foregår i en moderne kontorbygning, har væsentlige lighedspunkter. For at det kan foregå på den mest hensigtsmæssige måde kræves en ubesværet rumdelelighed, en klar plan og en dertil hørende rigelig lystilgang, der muliggør størst mulig variation af rumstørrelser. Der bliver kort sagt tale om at finde frem til den mest flexible vinduesmodul. Men denne er igen afhængig af, hvilke rumstørrelser, der er behov for. Er det alene ønsket om mange adskilte rum til enkeltpersoners arbejde, eller drejer det sig om store enheder.

Ved Statsanstaltens bygning var det i hovedsagen den sidstnævnte kategori, der skulle planlægges for.

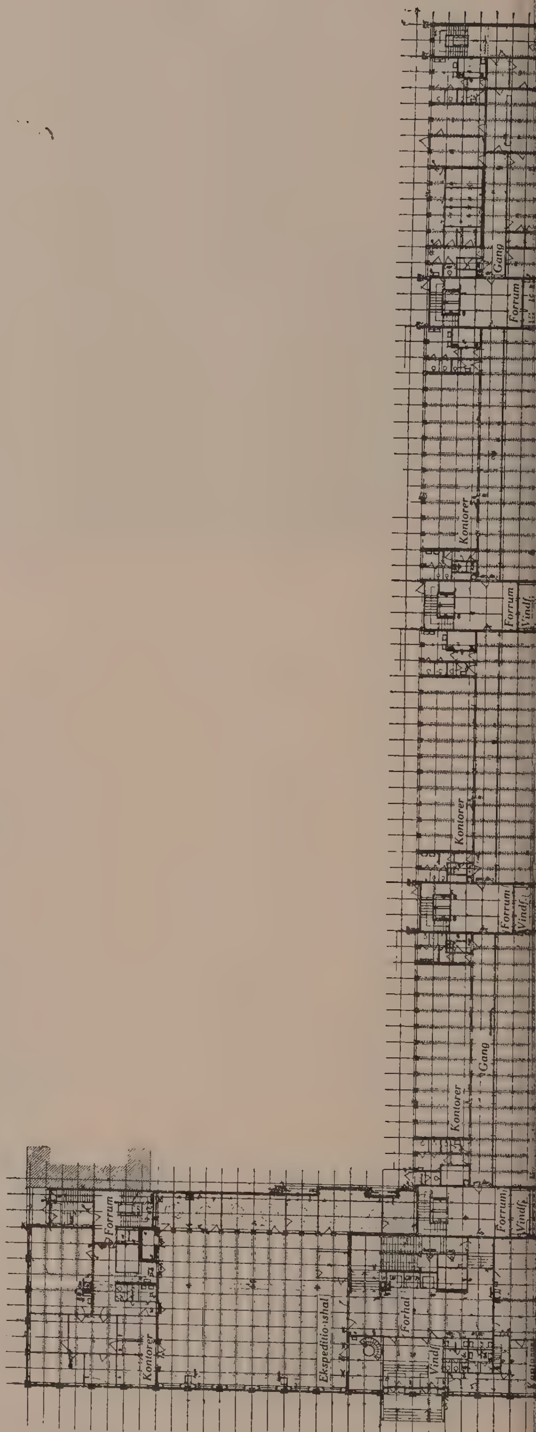
Man valgte en fagmodul på 1,71 m og afpassede hele det tekniske system efter dette modul, således at forstå, at hvert „fag“ blev forsynet med en radiator, en indblæsnings- og udsugningsspalte samtidig med at alle øvrige tekniske installationer blev tilpasset hvert enkelt „fag“. Det var efter langvarige undersøgelser, man

Façade mod Nyropsgade

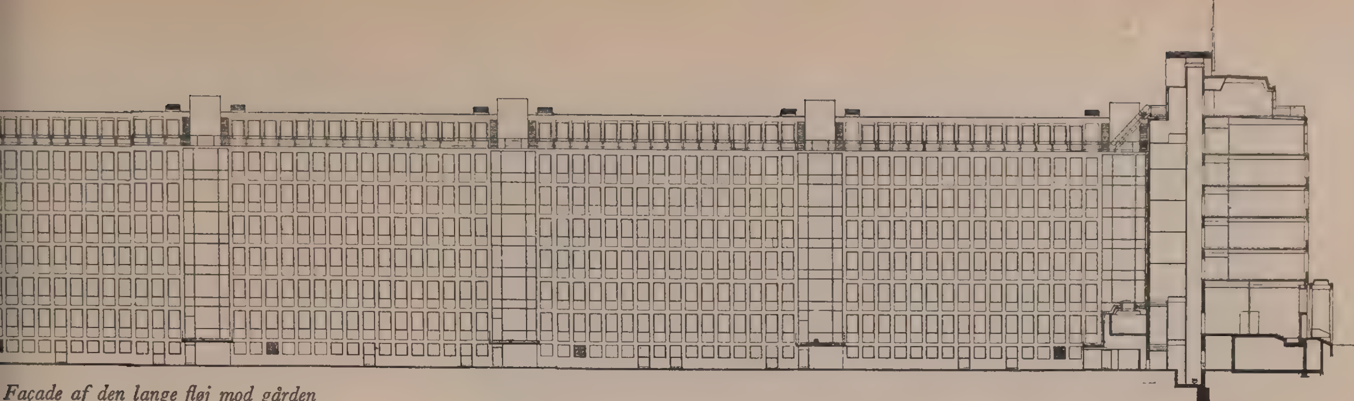

Plan af kælderen

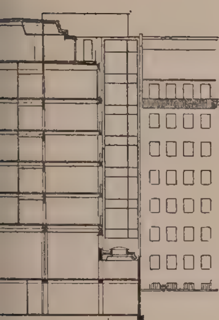

Plan af stueetage

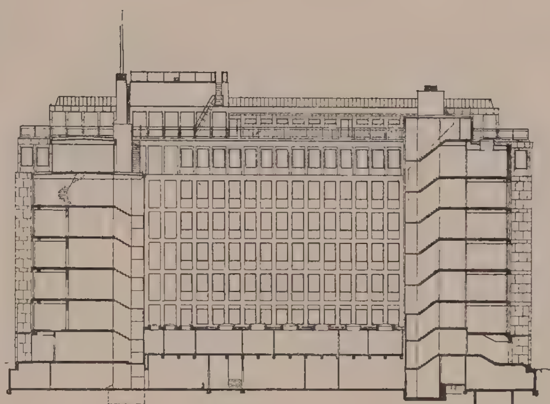
Frits Schlegel og Mogens Lassen: Nybygning for Statsanstalten for Livsforsikring. *Planer, snit og façader 1 : 800*

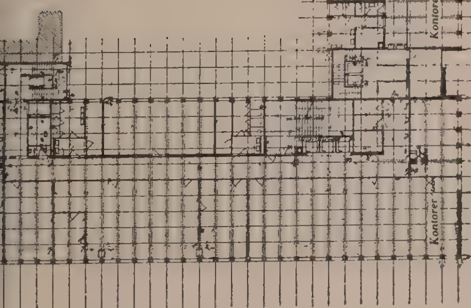
Façade af den lange fløj mod gården

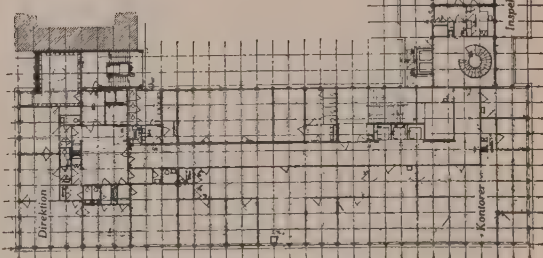
Snit i den korte fløj

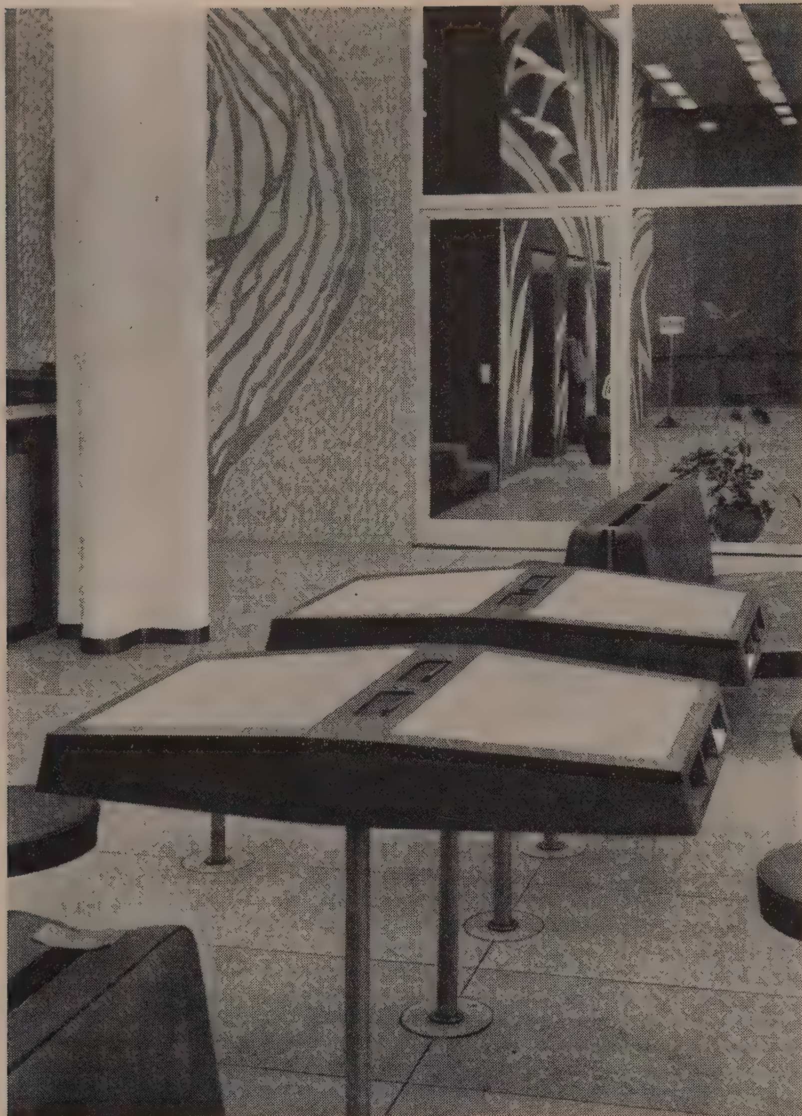
Snit i den lange fløj og façade mod gården af den korte fløj

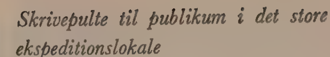

Plan af 3. sal

Plan af 5. sal

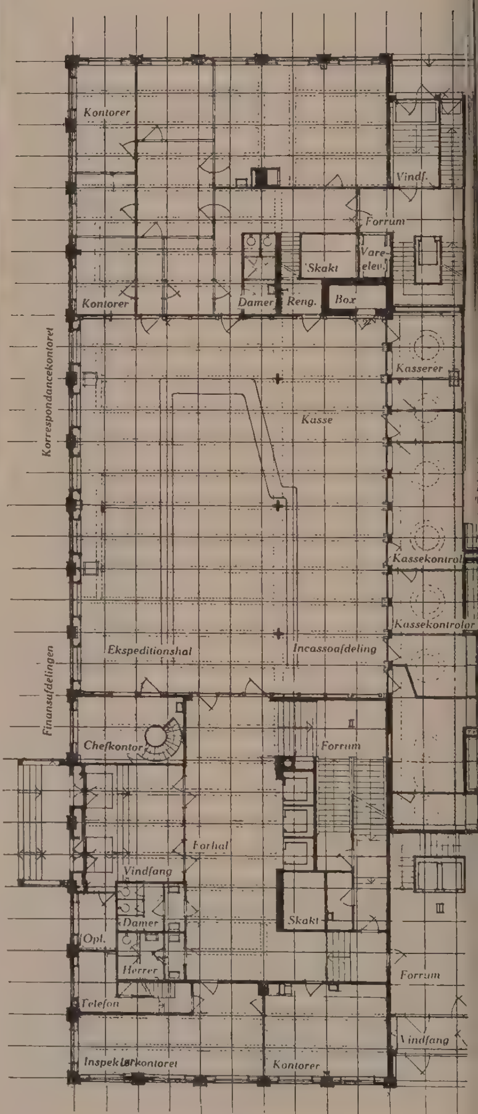

Skrivepulte til publikum i det store ekspeditionslokale

valgte fagbredden 171 cm, der giver en total vinduesbredde på ca. 130 cm. I forsikringsselskabet „Thule“ havde man, inden man påbegyndte deres nye bygning i Stockholm, foretaget en verdensomspændende undersøgelse af fagdeling contra pladsbehov og var nået til en fagstørrelse på 156 cm. Senere har man dog måttet erkende, den er for snæver.

Minimum for indbyrdes skrivebordsplacering kan ikke sættes lavere end til 162—165 cm. Statsanstaltens fløj mod Nyropsgade var, da byggeriet begyndte, ikke udlejet, og man valgte langs denne gade at fastholde den modul, som var valgt mod Kampmannsgade. Det har senere vist sig, at enkelte lejere, hvis behov for rum til enkeltpersoner har været betydeligt, for at spare areal, har foretaget en todeling af tre fag, og dette medfører naturligvis en løsning, hvor et væsentligt mindre eller væsentligt større modul ville have været at foretrække, men samtidig ville et så lille eller så stort modul have givet en væsentlig ringere flexibilitet ved indretningen, her tænkes på smårum, også for enkeltpersoner, arkiver m. m., hvor de 171 cm er et meget anvendeligt mål.

Plan af stueetage 1 : 400

Inkasso- og kasseskranken i ekspeditionslokalet

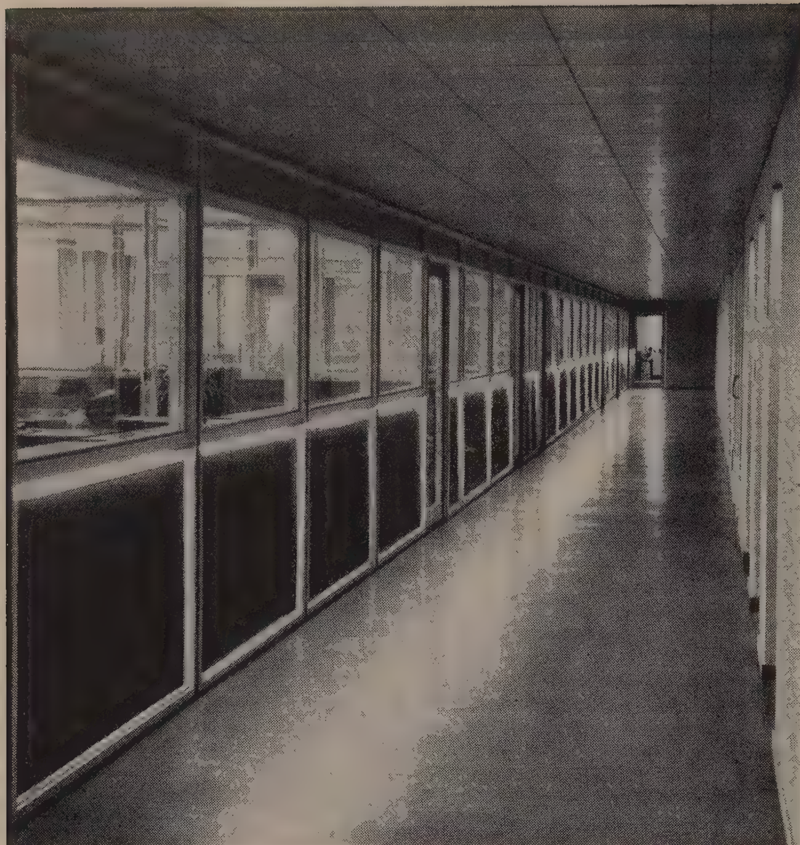

Ekspeditionslokalets store skranke set fra indgangen

Ekspeditionslokalet set fra kontorerne

Frits Schlegel og Mogens Lassen: Statsanstalten for Livsforsikring

Gang i kontoretage; belysningen er lysstofrør anbragt i skillerummet under brystningshøjde

I Statsanstaltens del af bygningen er til adskillelse mellem kontorerne i alle etager anvendt flyttelige sammenboltede glasskillevægge, hvis mål er afpasset vinduesmodulet. Hvor disse vægge danner adskillelse til bygningens gennemløbende midterkorridor er dennes belysning indbygget i glasvæggen og består af afskærmede lysrør anbragte i panelerne under glasset.

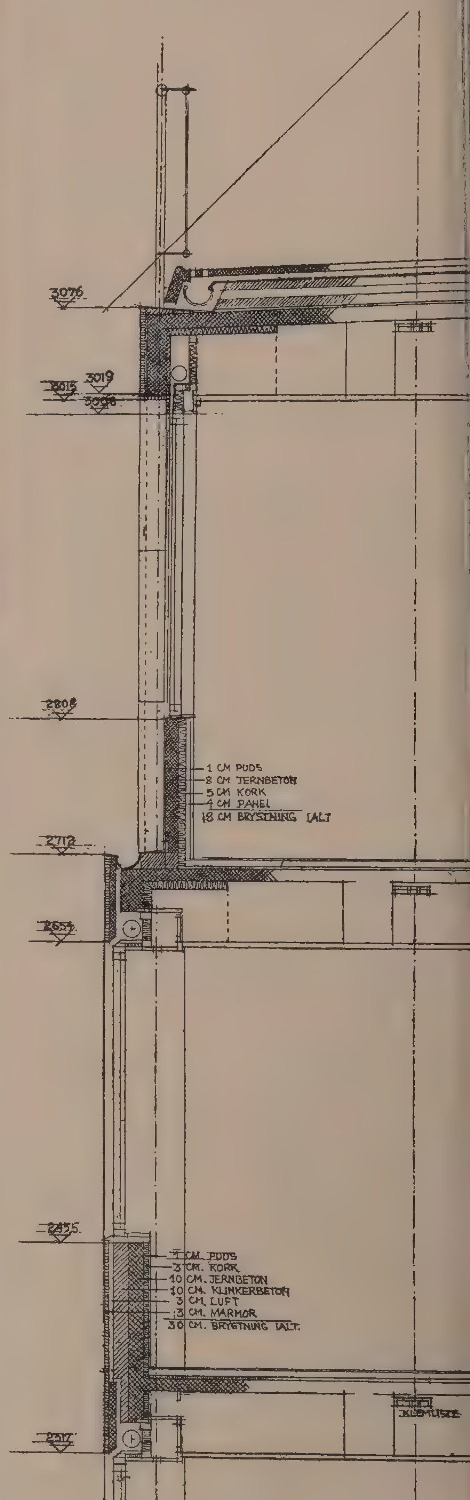
Man opnår herved, at korridorernes lyskilde ikke kan ses fra kontorerne og samtidig bortelimineres disse korridorers relativt lave højde forårsaget af de her placerede kanalsystemer.

Hvor der er ønsket lette skillevægge, er disse udførte af to af hinanden uafhængige lægtevægge med indlæg af glasuldsmåtter. Samme letflyttelige tværvægge er ligeledes anvendt i Nyropsgadefløjen. De enkelte afdelinger inden for Statsanstaltens administration har fået følgende placering i bygningen:

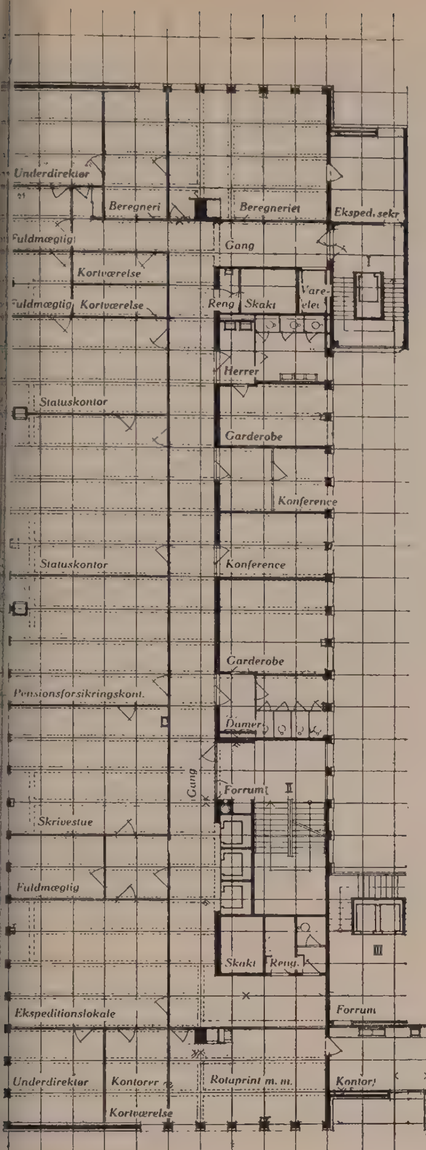
Stueetagen: Den store ekspeditionshal ud til Kampmannsgade, ejendoms- og inspektørkontor.

1. salen: Beregner-, pensionsforsikrings- og statuskontor.
2. salen: Arkiv- og kortregister.
3. salen: Kvitteringskontorer.
4. salen: Bogholderi, kontrol og statistikkontor.
5. salen: Direktion og akkvisition, tegningskontor og læger.
6. salen: Spisestuer og køkken.

De på femte salen placerede direktionskontorer er anbragte omkring et kvadratisk modtagelsesrum med den administrerende direktørs kontor på hjørnet af Kampmannsgade og Vester Søgade med udsigt over søerne og de gamle vandværksbassiner. I samt-

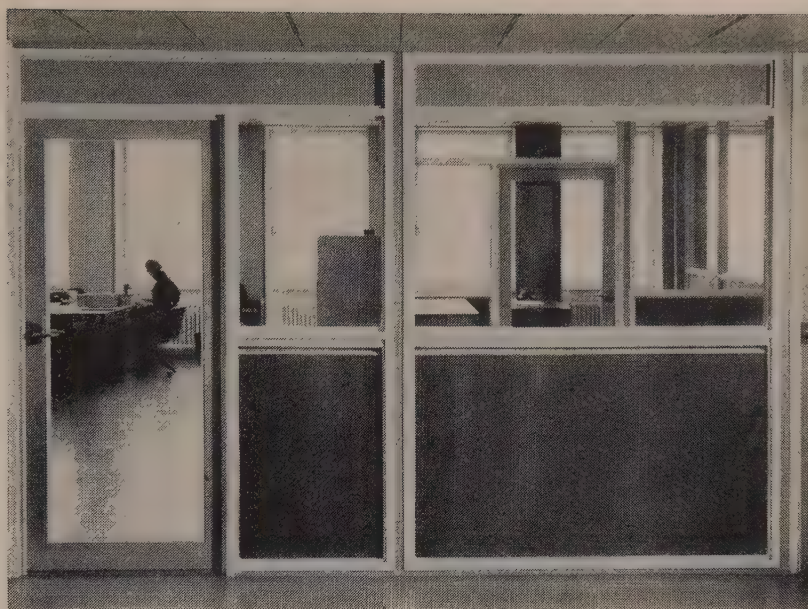
Detailsnit, der viser konstruktioner i fløj mod Kampmannsgade

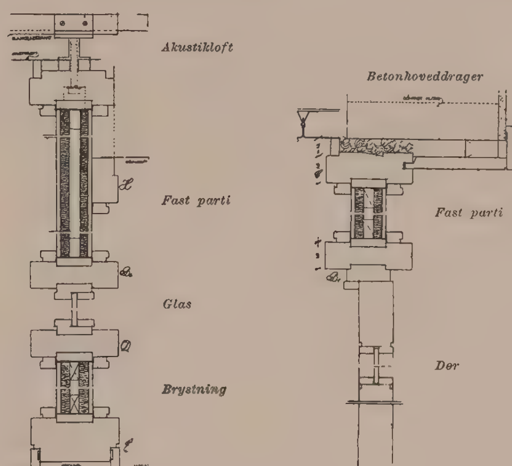
Plan af 1. sal 1 : 400

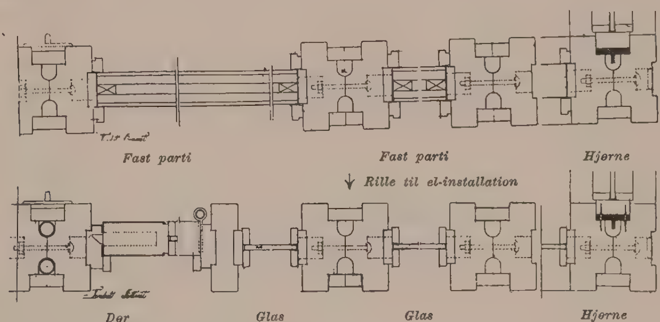
Dør i lydisoleret skillerum med gennemblik til de øvrige kontorer

Glasskillerum, dørparti og fast parti

Lodrette snit

Vandret snit over dør

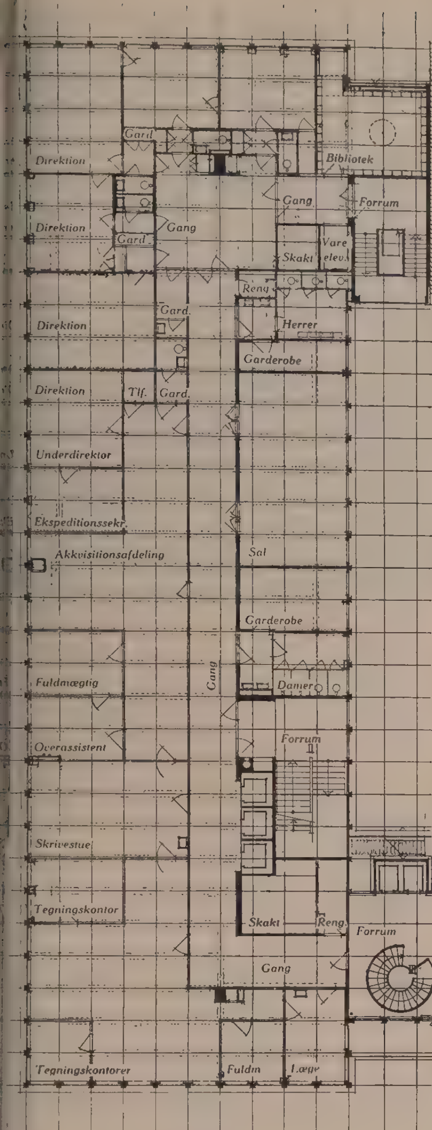
Vandret snit i rudehøjde

Detailsnit i glasskillerum 1 : 10

Glasskillerum og andre lette skillerum er udført som standardelementer, der er 171 cm brede og 280 cm høje. Alle normale glasskillerum er udført med en stor rude foroven og et brystningsparti, der består af 3 lag sammenlimet Cellotex med en hård Massoniteplade på hver side.
Glasskillerummene mod korridorerne er udført som de øvrige skillerum, men med et fast felt fra døroverkant til loft. På den udvendige side mod korridorerne er der indbygget lysstofrør i brystningspanelets overkant. Lydtætte vægge er opbygget som de øvrige vægge, men i stedet for glas er der faste felter beklædt med akustiske fiberplader.
Dørpartierne i hovedskillerummene er udført som et standardelement med dør.

Den administrerende direktørs hjørnekontor

Bestyrelsesværelse

Plan af 5. sal 1:400

Direktionskontor

Detaille af bord (med underhylder) og armstole i bestyrelsesværelse

lige direktionskontorer er vinduesvæggene beklædte med paneler udført af møbelplade, de øvrige vægflader er tapetseret med Hessian. Både de panelklædte og de Hessiantapetserede vægge er oliemalede. Lofterne her er udført som i de øvrige etager.

Samtlige døre og radiatorskjulere er teaktræsfinerede. Vinduesplader i Gotland kalksten, og gulvene i disse rum udført af egetræsparket.

Møbler: Alle møbler er udført i teaktræ med messinggreb på skuffer og døre. Stolene er alle udført som armstole i teaktræ med rørflettet sæde og ryg. Stolene er forsynet med løse hynder.

Bestyrelsesværelse: Det store ovale bord, der dominerer dette rum, er udført i teaktræ med skriveplader i ufarvet oksehud. Under hver skriveplade en hylde af bøjet krydsfiner.

Stolene er alle udført som de øvrige armstole i direktionskontorerne, men rørflettet sæde og ryg og med hynder betrukket med oksehud som ved bordets skrivepladser.

Hængeskabe og reoler på bagvæggen er ligeledes udført i teak, reolerne er ophængt i vægskinner.

Det store gulvtæppe er tegnet af maleren Aksel Salto og vævningen udført af væversken Vibeke Nielsen.

Buffet i frokoststue

Marketenderi: beliggende på sjette salen – er omgivet af en tagterrasse på alle 4 sider. Marketenderiet består af en stor og en mindre spisesal. – Rygeværelse og spisestue for direktion samt gæstespisestue. Køkkenafdelingen er beliggende mod nord.
Ydervæggene i spisestuerne er udført som glasvægge fra gulv til loft, der er anbragt et passende antal skydedøre til det frie.
Glasskillevæggene mellem den store og mindre spisesal og rygeværelse – er til at folde sammen.
Adgangen til den store spisesal sker ad hovedtrappen og med de tre hurtiggående elevatorer.
Loftet i den store spisesal er beklædt med Ahornsbrædder. Luftindblæsning sker gennem spalterne i loftsbeklædningen, belysningslegemer indbygget i plan med loftet – dækket af sandblæst glas og indrammet af messingringe.
Servicet til selvbetjening er anbragt i spisesalen i fire jalousiskabe udført i teak. Buffeten er på forsiden beklædt med keramiske fliser. Dør til skyllerum i rustfrit stål.
I store spisesal er bordene udført i møbelplade på stålben, fineret med røde persstopplader. Ben på stole og borde er ovnlakeret i samme røde farve. Sæde og ryg på stole og kantliste på borde er Ahorn. Stolene er udført som stabelstole.
Gulvet: Lysegrå marmorerede Vinyl-gulvfliser. Den mindre spisesal og rygeværelset har lænestole og borde udført i mahogni. Bordpladerne er fineret med lysegrå formica.
Lænestolenes løse hynder er betrukket med ternet betræk.
Direktionsspisestuens borde er ligeledes fineret med formica og forsynet med kantlister af Teak. Stålrørsben ovnlakeret i en blågrøn farve. Stolene er ligeledes udført af stålrør og ovnlakeret i samme farve som bordben. Sæde, ryg og armlæn er udført i rørfletning med løse hynder.
Direktions-gæstespisestuens runde bord er fineret med teak, det cirkulære forsænkede felt i midten er udført i kirsebærtræ, benene af stål er ovnlakerede i en blågrøn farve. Stolene er de samme som i direktionsspisestuen.

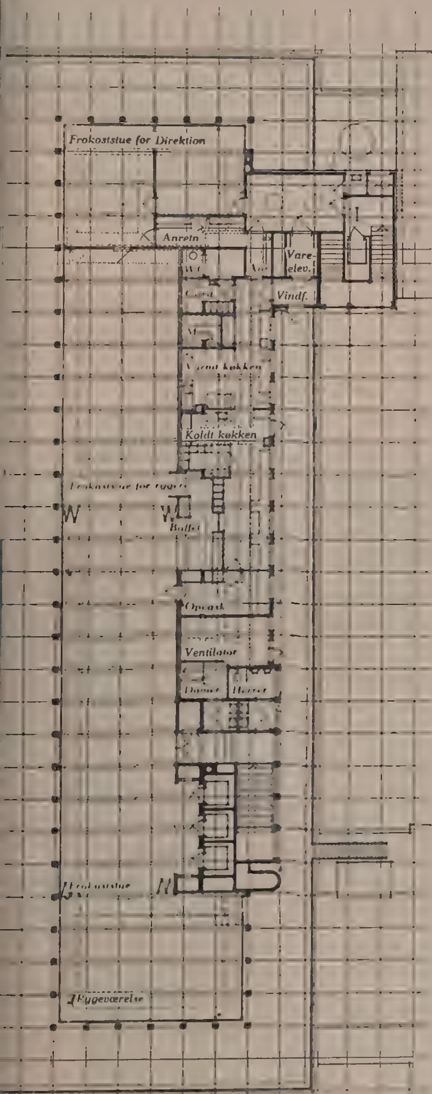
Fra direktionens spisestue

Rygeværelset, øverst
Den store frokoststue, i midten
Frokoststue for rygere, nederst

Plan af 6. sal 1:400

Frits Schlegel og Mogens Lassen: Møbler til Statsanstalten for Livsforsikring

Skrivebord med stålstol

Jalousiskab med skuffer til hængemapper og almindelige kartotekskuffer

Kontorskriveborde. Kontorskrivebordene er udført i teakbordplader belagt med linoleum.
Skabene på siderne kan rumme skuffer af forskellig størrelse alt efter behov, f. eks. kan der være 6 stk. 10 cm høje skuffer i et skab, eller tre skuffer på 10 cm, 20 cm og 30 cm, eller til hængemapper, alle skuffer er forsynet med en fals på hver side, så der kan anbringes forskellige skillevægge eller skråt stillede vægge til skrivepapir og lignende.
Jalousiskabe. Jalousiskabene i kontorerne er alle standardiserede og udført i teak. Skabene er alle indrettet med løse skillevægge, således, at man kan have 3–4 eller 5 rum til hylder, skuffer eller hængemappeskuffer. Jalousiskabene bliver også anvendt som skranke for publikum.
Talerstol: Talerstolen er udført i teak med understel af stålrørsramme lukket med kurvefletning på de tre sider.

Talerstol i foredragslokale

Interniør fra køkkenet

Statsanstalten for Livsforsikring

Af arkitekterne M.A.A.
Frits Schlegel og Mogens Lassen

Konstruktioner:

Bygningernes bærende konstruktioner er udført jernbeton.

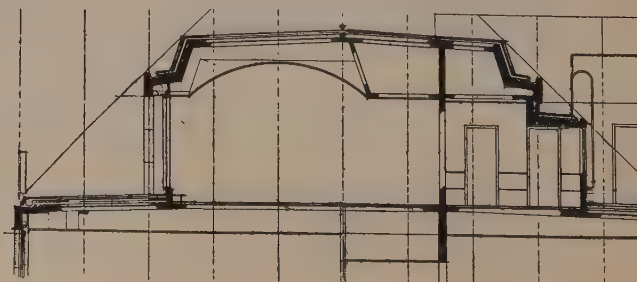
Etageadskillelserne er ribbedæk, men ribberne ses ikl nede fra, de skjules af ophængte lofter.

Selve byggegrunden havde en meget ringe bæreevn hvorfor det blev nødvendigt at fundere på 6–7 m lang jernbetonpæle, og det ikke blot søjlerne og de bærend vægge, men også kældergulvet.

Kælderen under gårdspladsen og under een af Nyrop gades fire blokke er forsynede med særlig tykke stærkt armerede vægge og lofter under hensyn eventuel anvendelse som beskyttelsesrum.

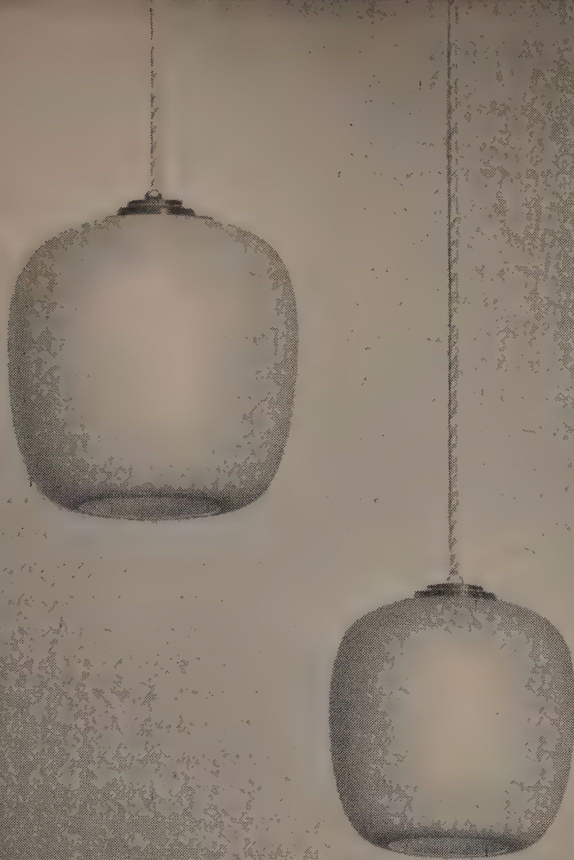
Etagerne bæres dels af søjlerne i de to façader, de af hovedskillerummet, som også er armerede beto vægge. I ekspeditionshallen i stueetagen opfang hovedskillerummet af en meget svær jerndrager, u derstøttet på tre korsformede jernsøjler, som hv bærer ca. 500 t.

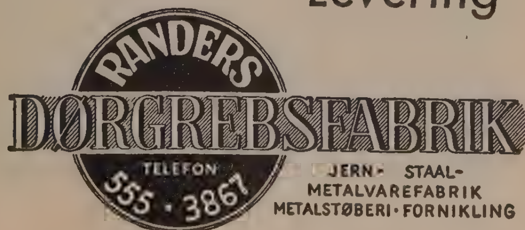
Al beton er vibreret, den bliver ved vibrationen me levende og man opnår større styrke ned med uvibreret, vådere beton med samme cementindhol

Snit i frokoststue og køkken 1:200

(Teksten fortsættes på omstående s

Forhallen med elevatoren

Vægpartierne under vinduerne er for Kampmannsgadefløjens vedkommende udført af korkisolerede jernbetonvægge, som bærer den udvendige naturstensbeklædning. For Nyropsgadefløjens vedkommende er brystningspartierne udført af lecabeton, forsynet med udvendig og indvendig puds.

Ved anvendelse af svømmende gulve, d. v. s. udstøbning af 4 cm mørtel ovenpå 3 cm tykke glasuldmåtter er der opnået en god lydisolation mellem etagerne. Tagfladerne er varmeisoleret ved færdigstøbte letbetonblokke, som er forsynede med huller, hvorigennem eventuel fugtighed kan bortventileres. Oversiden er isoleret mod regnvandsgennemtrængen med dursit. På de gangbare tagarealer er der henlagt betonfliser med asfaltfuger.

Den udvendige beklædning med 3 cm tykke plader af Gottland kalksten er fastgjort med bronceankre, og også bag denne beklædning, findes der ventilerede hulrum. Vinduerne i Nyropsgade har indramningen udført som færdigstøbte hele betonelementer.

Til de bærende konstruktioner er medgået ca. 10.000 m³ beton, ca. 800 t rundjern, 70.000 m² forskalling og ca. 200.000 arbejdstimer.

Tekniske installationer.

Der er lagt vægt på, at samtlige de krav, man teknisk kan ønske for at skabe bedst mulige kontorlokaler er

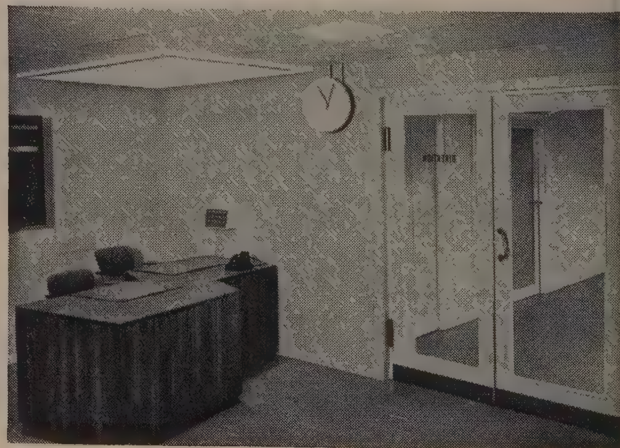
Trappedetalje

(Teksten fortsættes på omstående side)

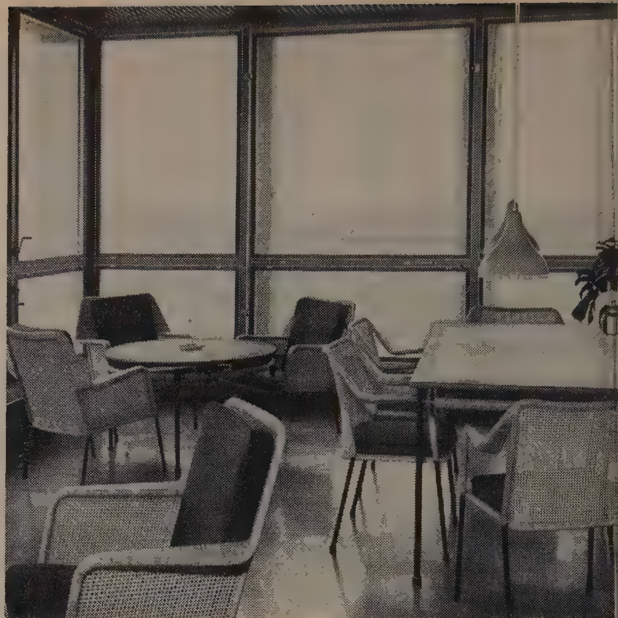
Kontorlokale i stueetagen bag ekspeditionshallen

opfyldte. Alle rum ventileres med luft af passende temperatur og fugtighed. Varmeanlægget er fuldautomatisk styret således, at der uden indgreb fra nogen side kan holdes konstante temperaturer uden hensyn til de ydre vejrforhold.
Der indblæses 350 t og udsuges 270 t luft pr. time og til at transportere denne luftmængde er der installeret 20 stk. centrifugalblæsere og oplagt 75 t jernkanaler. Indblæsningen af den filtrerede, befugtede og opvarmede luft sker i kontorerne gennem perforerede lyddæmpede pladelofter. Disse lofter har spalter eller huller, der er således konstruerede, at man i en forud beregnet afstand fra loftsplanen opnår en ganske jævn, langsomt synkende luftstrøm. Den forbrugte luft udsuges normalt i rummenes bagvægge, enkelte steder gennem de indbyggede loftsarmaturer.
De elektriske installationer er tilrettelagt som flerfasede grupper for lysrørsbelysning. Denne er en almenbelysning med ca. 200 lux på rørene, der er indbygget i de akustiske lofter og afskærmet med et gitter, hvis størrelse er afpasset loftspladernes system. I Statsanstaltens egen del er indbygget et rørpostanlæg med 10 stationer og mulighed for endnu tre stationer. Der er valgt et system med størst mulig kapacitet. Ved kontinuerlig ilægning af patroner kan disse passere systemet med et tidsinterval på 5 sekunder eller 720 patroner i timen. Patronerne styrer sig selv ud på den indstillede station ved patronstyrede sporskifter.
Elevatoranlæggene består af tretten hurtiggående firepersoners elevatorer, en godselevator samt 3 bagelevatorer. De tre sidestillede elevatorer i Statsanstaltens forhal er udstyret med Linievælgersystem og ved de øvrige parvis anbragte elevatorer er den ene af disse forsynet med automatisk tilbagekørsel til stueetagen.

Forkontor ved direktørernes kontorer

(Teksten fortsættes på omstående side)

Fra direktionens spisestue i Statsanstalten for Livsforsikring

Kulør på toværelserne

Af arkitekt M.A.A. Johan Pedersen

I *Farve og Lak* — firmablad for S. Dyrup & Co. — skrev ar kitekt M.A.A. Johan Pedersen den nedenfor genoptrykte artikel der bl. a. handler om farverne i moderne arkitektur, herunde Statsanstalten.

Mange mennesker mener, at det ikke er fint at være farveglad. Det er sikkert et degenerationstegn. Børn, naturfolk, søfolk og bønder, der ikke har fine fornemmelser, holder af rene, klare farver og forstår derfor at anvende dem, så de klinger kønt. Lysten driver værket. Såkaldte dannede mennesker er bange for at være afstikkende i alle livets forhold. Livet leves med sordin: Alt med måde, også i farveskalaen. Écru, bois de rose, æggeskal- og champagnefarvet er fashionabelt. Rødt slips er tarveligt. Røde murstenshuse med rødt tegltag er imidlertid fint; det kan se uforklarligt ud, men er det ikke. Røde slips har nemlig ofte en smuk ren, rød farve, medens vore nationale materialer i virkeligheden er meget umaleriske – navnlig sammen med grønne bøge. Man ser det ikke til daglig. Men har man friske øjne, som ved hjemkomsten fra en udenlandsrejse, slår det en, at store sammenhængende mur- eller tagflader af rød tegl egentlig er vamle i farven.

Eller gå en tur i visse af Amagers nyere gader, hvor alle huse er røde. De virker bundtriste i malerisk henseende, ja lige så dystre som mange gader på Østerbro, hvor alle bygninger er pudset med mørkegrå puds, medens Vesterbro med Saxogade, Dannebrogsgade, og hvad de såkaldte slumgader nu hedder, kan være helt muntre med lidt sol på – bortset fra milieuet – fordi alle husene har om ikke stærke så dog stærkt varierende kulører. Værre endnu end selve den røde murfarve er dog genskæret i en stue fra et genbohus af dette højtelskede materiale, det er som at bade i rabarbersuppe. Kun rødt neonlys ind ad vinduet om aftenen er værre.

Dermed være dog ikke sagt, at man skal sky røde mursten. Som Nyrop brugte dem, indgår de sideordnede med en række andre materialer, og en meget malerisk helhed opnås. Et kig ud ad vinduet fra en af Råd-

(Teksten fortsættes på omstående side)

husets øvre etager mod skifertagenes store, sorte flader, indrammede af irgrønne kobberkanter med gyldne detailler, hvoraf duetårnenes røde og grønt rager op, er en skønhedsåbenbaring i farvemæssig henseende.

I øvrigt bliver røde sten smukkere med alderen. Sammenlign det nye kraftværks ferske flader med et gammelt murstenshus i London eller Amsterdam, så ses forskellen. Ofte er murstenene i de nævnte byer nu *malede* mørkebrune eller næsten sorte, men det er en anden historie. Gule mursten, som i reglen klæder det danske landskab eller bybillede, må heller ikke gives i for store doser. Grundtvigkirkens indre, som på så mange måder er mageløst, er *for* homogent i farven. Man får ligefrem rødhunger i det store kirkerum. Hvor ville nogle lakrøde detailler på alteret eller prædikestolen gøre godt. Rødt skal altid anvendes *cum grano salis*, men så er det også djum!

Bør alle bygninger i byer have kraftige kulører.

Da jeg første gang så en rød bus køre mellem Londons hvidgrå huse med kulsorte læsider, fik det fine farvespil mit hjerte til at banke heftigt. Det var rødt slips, så det kunne forslå. Men hvor var det fint – fuldendt! Jeg havde hørt fortælle, at London er en trist, snavset, grå by, og blev glædelig overrasket. Den er ikke særlig snavset, og trist er den ingenlunde; derimod nok grå. Men den lyse kalksten er i vindsiden vasket næsten helt hvid af regnen, medens læsiderne er kulsorte af fortidens kulstøv. En bygning i Whitehall har nøjagtig så megen farve som en kinesisk touchering, men umalerisk er den pinedød ikke. Når de røde busser duver gennem gaderne, eller varevogne med store, stærktfarvede bogstaver, der alle ser ud, som var de tegnet af Biilmann Petersen, kommer rumlende, eller de herlige pubskilte stikker deres humør frem på hjørnerne, har jeg farve nok. Det er ikke Nyhavn, der ganske vist også er fuldendt. Men fri mig for en hel by malet til som solsiden der.
Første gang jeg var i Firenze, blev jeg til gengæld dybt skuffet. Jeg havde af en eller anden grund særlig forelsket mig i billeder af Ponte Vecchio og havde forestillet mig, at de mange små boder, som er ophængt på den, var i alle regnbuens farver som et kubistisk maleri. Og så er de grågule alle som én. Nå – det var nu også den eneste skuffelse, jeg fik i den by.

I Amsterdam er husene meget varierende i farven, men dog ingenlunde som Nyhavn. Det er en meget dæmpet skala, der er anvendt, men uendelig nuanceret. Helt ned til de mindste vinduesdetailler veksles med tre–fire toner. Ser man flygtigt til, kan et vindue se ud, som det var gråmalet. Men ved nærmere eftersyn opdages det, at karmen har een grå farve, tætningslisten en anden, rammerne en tredie og glaslisterne en fjerde grå tone, stigende næsten til hvidt. Murfladerne er mest sepiabrune, rødbrune og grågule i alle mulige variationer. Murstenene er ofte malet meget mørkebrune – næsten sorte, og fugerne trukket op med lys maling. Det må være herligt at være malermester i den by. Der males og males i alle 4 dimensioner – tiden medregnet, idet der også males tit. I arkitektonisk henseende virker den som et gigantisk Nyhavn, men slet ikke i malerisk hen-

(Teksten fortsættes på omstående side)

seende, ja, er vel slet ikke særlig pittoresk. Dens høj kvalitet som by skyldes arkitekturen og byplanen med dens særlige attraktion, kanalerne. Skal man endelig nævne en by, hvor der virkelig er kolorit, må det blive Venedig. Men det er nu heller ikke nogen rigtig by; snarere et stort karneval.

På vore himmelstrøg er det slet ikke så let at finde større byer, hvor der i højere grad er arbejdet med kraftige farvevirkninger for bygningernes vedkommende. Jo, i Frankrig vil man måske indvende; der er da stærke farver. Ja, er der nu det? Husene er næsten overalt i lyse, grålige toner, svingende helt ud mod lyserødt, lysegult eller lyseblåt. De stærke farver man har i erindring, er på reklamerne, som just er af så storslået virkning, fordi de har en dæmpet baggrund at virke på, og så naturligvis fordi de ofte er vældig gode og dristige.

Selv på den berømte firkantede plads, som ingen halvstor fransk by er foruden, indskrænker farvevirkningen sig i reglen til skodderne, og ikke at forglemme platanerne, som, især når de er uden blade, er af prægtig effekt med de knyttede grene rakt mod himlen, som var et vældigt massemøde på pladsen netop nået til afstemning om slutresolutionen. Og så er himlen jo blå, og en karrusel ofte i gang i pladsens ene hjørne, det giver lød. Men hele husfaçader i stærke farver – nej, det er umådelig sjældent, og endnu sjældnere er husrækker i stærkt varierende farver. Et af verdens dejligste rum, Place des Vosges i Paris er nok kraftig farvet – dodenkop og hvidt – men er vel netop dejligt på grund af den store ensartethed. Jo, nu kom jeg i tanke om noget med mange stærke kulører: Royal Chelsea Military Hospital i London. Og dog, ved nærmere eftertanke findes farverne i kanonlavetternes messing, de gamle krigeres røde uniformer, salens grønne filt med de sorte læderstøvler til at drikke øl af. Bygningerne er meget afdæmpede, selv om helhedsindtrykket er stærkt koloristisk. Og nu nærmer vi os pudlens kerne: Skal byers bygninger være stærkt bemalede?

Jeg har antydet, at det ikke ville være rart, hvis alle huse i København var som i Nyhavn; det ville blive et Venedig i en anden tonart. Og Venedig må vist betragtes som den berømte undtagelse. De fine gader i Københavns gamle bydel er oliemalede hvide og grå. Det er derfor de røde postkasser og postbude på gule cykler ser så godt ud. Hvis København bestod af lutter røde huse, måtte postbudene være grå. Amalienborg er grå, og derfor er den irgrønne Fr. V. og den røde og sorte dampskibsskorsten ved Larsens Plads af så fantastisk fin farveeffekt.

Ja, men Thorvaldsens museum, der er da farver! Ja, det er der unægtelig. Denne bygnings tilsigtede virkning, som man nu kan begynde at ane igen, er imidlertid baseret på, at alle omgivelserne hovedsagelig er i lette grå toner. Hvis kanalgadernes façader havde været pudset med guldokker, dodenkop, jordgrønt og kønrøg, tror jeg, Bindesbøll havde gjort museet hvidt og blåt – eller måske bare gråt. De stærke farver må være undtagelserne i gadebilledet. Jeg er stærk tilhænger af gråt tøj og rødt slips, men ville nødig gå i rødt tøj og gråt slips. En grå bil, hvor man aner et rødt læderbetræk indeni, er godt, men røde biler er for stor dose, undtagen i London. Den

(Teksten fortsættes på omstående side)

er så grå, hvid og sort og så stor, at de røde bus blot er den røde nellike i det grå flonels knaph Det synes altså, som om de stærke farver i bybilled bør forbeholdes særlig egnede bygninger, eller specie dele af gadeinventaret – hvor en vis form for far konditionering tillige kan være praktisk – samt i øvri bruges til skiltning, befordringsmidler og ankelte and af de mange detailler, der tilsammen danner billed af en by i gammeldags forstand. Nyhavn og tilsv rende kvarterer er prikken over i'et.
Og der er vel intet mærkeligt i dette synspunk Hvis alt i byen er skrigende, bliver totaliteten et dr nende spektakel i stedet for en symfoni med enkel effektfulde stigninger og særlig markant temaer, d slynger sig gennem satserne (de kulørte sporvog og busser).

Friere udfoldelse af farvevirkninger på fritliggende huse.
Når talen er om nyere boligkvarterer, bliver fo holdet et andet. Boligbebyggelsen „Svendebjerghus" i Hvidovre, der på en frisk og smuk måde arbejd med kraftige farvevirkninger, er et godt eksemp herpå. De så eftertragtede toværelsers lejligheder nu om stunder enten indpasset i eksisterende grøn omgivelser, eller man forsøger ved plantninger a skabe et sådant milieu. Boligerne grupperes i stør eller mindre enheder, frit lagt i naturen. Der danne ikke sammenhængende husrækker. Derved bliver ma meget friere stillet med hensyn til farvevirkninger Man kan male sit hus blåt uden at risikere at få e modbydelig lilla nabo. Og selv om bebyggelsen be står af flere enheder, behersker en enkelt arkitekt de samlede område og kan give de enkelte bygninge farver, der tilsammen danner en fin harmoni. De nyere arkitekturs formgivning gør også en anvendels af farver lettere. Skelethuset indbyder naturligt t en vekslen mellem forskellige farver eller mellem ube handlede og behandlede flader og former, der ka gøre hovedindtrykket mere friskt og levende end e simpel overmaling af et helt hus med een kulør.
Denne form for farvelægning kan så forædles og gen nemarbejdes mere og mere; fra simpelt malede flade til finere formede motiver, udarbejdet og udført a gode kunstnere som ved Statsanstaltens nye bygning hvor det er Axel Salto og hans medarbejdere fr Thorvaldsens museum, der udfører de smukke, farve fine s'grafitto-arbejder på vinduesbrystningerne.

Et samarbejde med bildende kunstnere.
I Sydamerika er der mange yderst moderne huse hvor der er arbejdet med meget raffinerede effekte af samme slægt. Der anvendes ofte kulørte fliser som udfyldning af façadeelementer – en videreføring af en gammel latinsk tradition – hvormed der opnås gan ske storartede virkninger**. Det er altå en form fo farvegivning, der spænder meget vidt, såvel med hen syn til muligheder som med hensyn til bekostning og kvalitet og også kan kombineres med nutidig skulp turel formgivning. Jeg tror, man kan vente sig en ganske overraskende udvikling ad den linie i de kom mende år. Og det er da meget betydningsfuldt, a den abstrakte kunst netop nu har nået en sådan

* Månedshæfte 10-11/1951 side 178.
** Ugehæfte 14-15/1947 side 55.

(Teksten fortsættes på omstående side

Façadedetalje

Komposition med 16 fliser for hver m sterenhed

Candido Portinari: Udsmykning på Undervisnings- og Sundhedsministeriet, Rio de Janeiro

udvikling, at den store opgave, der melder sig, ka tages op, således at der vil kunne skabes både ek teriører og interiører, hvor alle bildende kunstart kan udfolde sig uden anvendelse af det fortællend og naturalistiske motivområde, som de fleste ark tekter er angste for at få ind i deres huse, hvorfor d har vist en vis tilbageholdenhed over for det sam arbejde, som alene kan frembringe virkelig fremra gende resultater på højde med fortidens store værke men helt af vor tid. Det vil blive en livsudfoldels der ikke er forbeholdt en overklasse af den ene ell den anden art. Den vil også kunne folde sig ud fo toværelserne – ude og inde – ved en simpel bemalin efter kunstneres udkast med alt andet end simp virkning; tværtimod vil der være mulighed for d fineste effekter og for en tilbagevendende hengivels til den alle iboende naturlige farveglæde. Spændin gerne i nutidens façadekomposition bygger hovedsag lig på fladeforskydninger, på samme måde som et mo derne rum ikke kun omsluttes af 4 vægge, men gøres le vende ved skillevægge, der som kulisser skydes ind i rum met, ved skrå loftsflader, ved fritstående kaminer, ve større samlede skabselementer etc. Der bliver derve mulighed for at veksle med farver i samme rum o ved denne afveksling understrege den hovedeffek man arbejder med; enten den nu går ud på at gør rummet mere intimt eller mere åbent – større – hø ere – mindre – eller hvad man nu er ude om.

(Teksten fortsættes på omstående sid

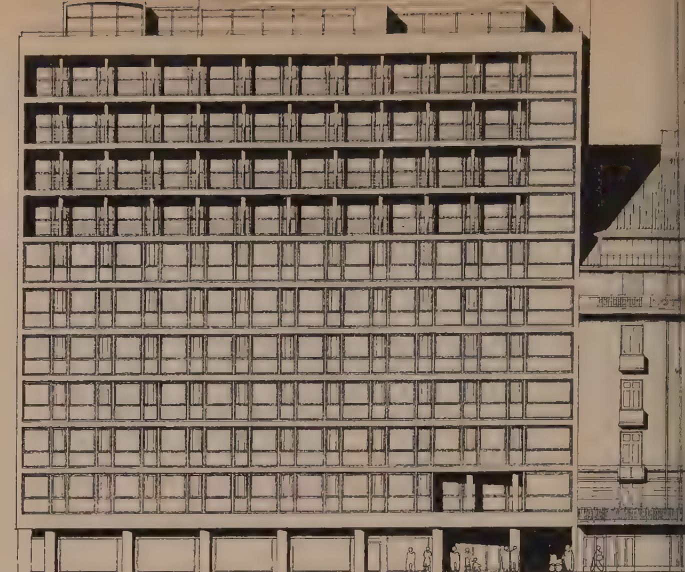
Den nye rumarkitektur giver større spillerum for farver.

I min barndom var væggene i hjem præget af nogenlunde god smag, som regel malet med limfarve i r kraftige blå, violette, grønne eller gule toner. Når man med tiden blev træt deraf skyldes det, at det var et hestearbejde at få alle detailler i indboet til at passe på en sådan baggrund. Det er ret begrænset, hvad man kan hænge op af billeder eller bruge af blomster og betræk m. v. på en violet baggrund. Det fortælles, at en berømt malers kone, da hun til et selskab havde købt en særlig raffineret kjole i Paris, lod væggene i alle stuer male om i farver, der stod til kjolen; det er jo ikke en almen anvendelig fremgangsmåde. Men selv om ikke alle var så følsomme, var det alligevel besværligt at være nogenlunde smagfuld. Man sadlede så helt om og gik over til at male alle rum hvide overalt; så var det let med farverne i detaillerne. Men her var man ved at havne i den anden grøft. Hvis man ikke kan fylde sit hjem med billeder og „hyggelige" ting i smukke farver, bliver det hele let lidt sterilt. Og derfor begyndte man efter nogle års forløb så småt atter at bruge farver eller tapet; men nu kun på enten endevægge eller loftet eller i sofakrogen. Det kan gøres; men det kan rigtig nok også virke meget anstrengt, hvis rummene ikke er formet med den hensigt. Det må frarådes i stive gammeldags rum. Derimod kommer den nyere rumarkitektur dette behov i møde med sin frie udformning. Og så er det kun godt, at der kan anvendes farve igen. Vi kan jo ikke alle fylde vore vægge med dejlige billeder; det kan da være en trøst, at et smukt tapet eller en god farve kan være af lige så æstetisk værdifuld virkning.

Vi står altså ved begyndelsen af en periode, hvor farven vil finde større og større anvendelse i arkitekturen. Det er da vigtigt, at den bliver anvendt på en måde, som ikke for hurtigt virker trættende. Det er ikke enhver givet at sætte farver sammen, så de klinger smukt. Det bliver nødvendigt at drage malere ind i et intimt samarbejde af rådgivende art. Mange arkitekter mangler de naturlige forudsætninger for virkelig at kunne arbejde med farver og forfalder derfor let til en forsigtig anvendelse af brudte toner, som kun giver middelmådige resultater. Der findes ganske vist farvesystemer (Ostwald–Corbusiers farveklaver o. a.), som jeg har set anvendt. De kan bruges, men er naturligvis kun en nødklaring.

Til grund for Thorvaldsens museums enestående skønhed ligger om ikke et system så dog forbilleder i en fast tradition, den pompejanske stil. Endvidere er farveskalaen i nogen grad bestemt af de holdbare naturfarver, der var til rådighed. Men meget mere end alt dette har Bindesbølls talent skabt det skønne værk; det lyser ud af alle skitserne. Han har ikke haft noget system behov. Jeg tror heller ikke, van Gogh brugte farveklaver; han havde musiken i sig. Og det er der mange af vore talentfulde malere, der har. Lad dem være med til at sætte kulør på toværelserne.

(Teksten fortsættes på omstående side)

Mogens Jacobsen og Alex Poulsen: Panoptikonbygningen
Façade mod Banegårdspladsen. Etagepladerne hviler på fritstående søjler bag ydervæggen, der udføres af færdige snedkerelementer med vindue og brystning i eet.

Kontorbygninger i månedshæftet

I *Arkitektens månedshæfte* har der i årene været gengivet en lang række bygninger indrettet til kontorbrug og lignende formål, og vi gengiver i det følgende en liste over de pågældende hæfter:

Månedshæfte 1/1951.
Shellhuset i København. Af arkitekt M.A.A. Vilh. Lauritzen.
De Forenede Nationers bygning i New York. Chefarkitekt Wallace K. Harrison, medarbejder: Max Abramovitz.

Månedshæfte 3/1951.
Spare- og Lånekassen i Århus. Af arkitekt M.A.A. C. F. Møller.

Månedshæfte 9/1950.
Domus Optica. Af arkitekt M.A.A. Eske Kristensen.
Nybygning for A/S Det Kjøbenhavnske Reassurance-Compagni. Af arkitekt M.A.A. Bo Cock-Clausen.
Købmand Gadegaards ejendom, Århus. Af arkitekt M.A.A. Niels Bygum Clausen.
Kontorbygning i Holmens Kanal. Af arkitekter M.A.A. Povl Ernst Hoff og Bennet Windinge.
Salling, Århus. Af arkitekter M.A.A. C. F. Møller og Gunnar Krohn.

Vilhelm Lauritzen: Shellhuset i København
Detaille af butiksfaçade

(Teksten fortsættes på omstående side)

Månedshæfte 9/1949.

Nybygninger for Carl Allers Etablissement A/S i Valby. Af arkitekter M.A.A. Svend Harboe og Helge Finsen.

Et bladhus i København, tilkendt Akademiets mindre guldmedaille 1949. Af arkitekt M.A.A. Paul Niepoort.

Administrationsbygning for Jydsk Telefon-Aktieselskab, Århus. Af arkitekter M.A.A. N. Chr. Skjøth og Th. Ry Andersen.

Månedshæfte 1/1948.

Landbosparekassen i Århus. Af arkitekt M.A.A. C. F. Møller.

Bornholms Spare- og Lånekasse. Af arkitekt M.A.A. Eske Kristensen.

Diskonto- og Lånebank i Maribo. Af arkitekter M.A.A. Hans Erling Langkilde og Ib Martin Jensen i samarbejde med arkitekt Axel Jørgensen.

Spare- og Lånekassen for Nykøbing Mors og omegn. Af arkitekter M.A.A. Jens og Fritz Madsen.

Ombygning af Spare- og Lånekassen for Kolding by og omegn. Af arkitekt M.A.A. Henning Noes-Pedersen.

Bestyrelsesværelset i Århus Handelsbank. Af arkitekt M.A.A. Orla Dietz.

Månedshæfte 7/1946.

Handelsbankens hus, Århus. Af arkitekt M.A.A. Salling Mortensen.

Foruden Shellhuset har følgende nabohuse til Statsanstalten for Livsforsikring været gengivet i månedshæftet:

Vestersøhus. Af professor, arkitekt M.A.A. Kay Fisker (M. 4/1939).

Hotel Richmond. Af arkitekt M.A.A. Svend Fournais (M. 11–12/1950).

Hans Nansens Gård. Af stadsarkitekt Poul Holsøe (M. 5–6/1939).

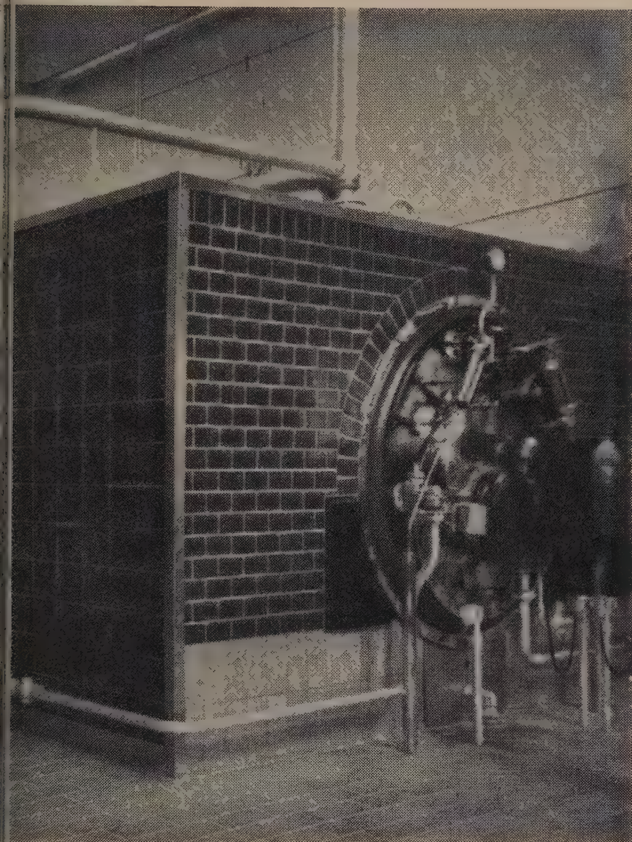
Fotografier

De i dette hæfte gengivne illustrationer er alle reproducerede efter fotografier specielt optaget til dette formål af fotograf Erik Hansen, København, undtaget er kun side 2 forneden (ubekendt), side 3 (Carrebye) og side 4 forneden (Gutenberghus). Statsanstalten for Livsforsikring har ydet økonomisk støtte til hæftet.

Håndværkere og leverandører til Statsanstalten for Livsforsikring

Jernbetonarbejdet: J. Saabye & O. Lerche A/S. *Murerarbejdet:* Emanuel Jensen og H. Schumacher. *Stålvinduer:* A/S Pedershåb, Brønderslev. *Vinduer:* Perspektiva A/S. *Snedkerarbejdet:* Maskinsnedkeriet Bogholder Alle 31. *Inventar i køkken:* Asmussen & Weber. *Paneler i ekspeditionshal:* Bygningssnedkernes A/S. *Façadebeklædning:* Vald. Handberg's Stenhuggerier og Stenbrud A/S. *Gulvbelægning:* Evers & Co. A/S. *Trappebelægning:* A/S Dansk Asfaltfabrik. *Glarmesterarbejdet:* H. P. Lillelund A/S. *Ovenlys:* Edvard Storr. *Smedearbejdet:* Viggo Dencker. *Malerarbejdet:* Petersen & Andersen, Liisberg Larsen, Robert Rasmussen A/S. *Blikkenslagerarbejdet:* N. Andersen & Søn. *Boxdøre:* Nordisk Stålbox. *Brandskydedøre og boxinventar:* C. Holst Andersen A/S. *Parketarbejdet:* P. J. Storm. *Tømrerarbejdet:* Kaj Nielsen. *Ståldøre:* F. W. Doberck & Søns Eftf. *Markiser:* Andersen & Larsens Markisefabrik. *Neon:* A/S S. P. Wodskou. *Standardmøbler:* Møller & Landschultz,

(Teksten fortsættes pa omstdende side)

dmuring - Gladsaxe mejeri

Dansk Kontormøbelfabrik A/S, Møbelfabrikken „Norden", Smedefirmaet „Gemo", smedemester Kell Jensen. *Stole:* A/S Kevi. *Stålmøbler:* Dansk Stålmøbelfabrik. *Skranke:* C. B. Hansen's Etablissement. *Møbelpolstring:* tapetserermester Chris Sørensen. *Møbelstof:* L. F. Foght. *Direktionsmøbler:* Odense Stole- og Møbelfabrik. *Akustiske lofter:* B. & E. Dabelsten, Otto S. Jensen. *Varmeanlæg:* Bonnesen & Danstrup. *Ventilation:* A/S Glent & Co. *Sanitetsanlæg:* Christensen & Modler's Eftf., Evald W. Olsen. *Isoleringsarbejdet:* A/S Ikas. *El-installationer:* Kemp & Lauritzen, Alliance A/S. *Elevatorer:* Thomas B. Thrige. *Kloak- og Drænanlæg:* J. Saabye og O. Lerche. *Dræn- og spildevandspumper:* A/S Trium. *Belysningslegemer:* Lyfa A/S, Louis Poulsen. *Hydroforanlæg:* A/S I. Krüger. *Lynaflederanlæg:* Dansk Lynafleder-Etablissement. *Rørpostanlæg:* C. K. Alling. *Svagstrømsanlæg:* Kemp & Lauritzen. *Uranlæg:* Stono, *Køkkeninventar:* A/S Vesta, M. I. Meyer. *Køleanlæg:* A/S Ths. Sabroe & Co. *Vægterkontrolanlæg:* L. M. Ericsson A/S. *Temperaturreguleringsanlæg:* Satchwell Glent & Co. A/S. *Leca-beton:* Lemvigh-Müller & Munck A/S. *Facadeur:* S. Leth Nielsen. *Håndmalede fliser* marketenderi: Nivaa Flisefabrik.

Akustiske loftsbelægningsplader kombineret med gitteramatur til lysstofrør

Annonceindex

(Teksten fortsættes på omstående side)

(Teksten fortsættes på omstående side)

725.23

STATSANSTALTEN FOR LIVSFORSIKRING, KØBENHAVN
Af arkitekter M.A.A. Frits Schlegel og Mogens Lassen

Planen for denne bygning er vinkelformet og den korte fløj mod Kampmannsgade rummer forsikringsselskabets egne lokaler, mens den lange fløj mod Nyropsgade afgiver plads til udlejningsarealer. Denne lange fløj er inddelt i 4 afsnit ved hjælp af trapperne; indenfor disse afsnit findes ingen tværgående skillerum, men kun ydervæggene og de to langsgående skillerum ved hver midtergang, således at gulvarealet mod henholdsvis gade og gård er sammenhængende og kan inddeles efter lejernes behov. Efter dette princip er alle etagerne ensartet opbygget. – Forsikringsselskabets egen fløj rummer i stueetagen en stor forhal med adgang til trapper og elevatorer samt det store ekspeditionslokale. De øvrige etager indeholder kontorer med direktionens kontorer på 5. sal og frokoststuer på 6. sal. Alle kontoretager har en gennemgående gang, hvor kontorlokaler ligger på den ene side og trapper, toiletter og andre birum på den anden. Opdelingen af kontorarealerne sker ved hjælp af glasskillerum. Det er et helstøbt jernbetonhus. – Der gengives planer af hele bygningsanlæget samt detailplaner af forsikringsselskabets egne kontorer, farvefotografier af eksteriør og interiør. Teksten indledes med en omtale ved Jens Mollerup, mens arkitekterne selv skriver om forudsætninger, konstruktioner m. v., ligesom maleren Axel Salto har skrevet om de af ham udførte udsmykningsarbejder, hvoraf nogle gengives i farvetryk.

Arkitektens månedshæfte 1/1954, side 1

Se HFB side 186, 408, 409

Tag begrebet FARVEKONDITIONERING med i planlægningsarbejdet

Med DYRUP & CO.s hurtigtørrende plastic-serie, hvis nyeste, epokegørende tilvækst er den porcelænsblanke **DYLON Plastic-Emaille**, er der skabt mulighed for at tilfredsstille næsten ethvert farvebehov for arkitekter, der beskæftiger sig med indretning af fabriks- og kontorlokaler.

Vor plastic-serie består nu af **DYROTON vægfarve** og **DYROTEX facademaling**, der begge fås i en række fine, lyse pastelfarver — samt **DYLON Plastic-Emaille** til **alt** indendørs træværk (14 farver, der er indbyrdes blandbare). Fælles for dem alle er den sensationelt korte tørretid (kun 30 minutter, så afbrydelser i arbejdsgangen undgås) — samt at de er vaskbare og tåler de fleste kemiske rensemidler. DYLON står ydermere med en hård, elastisk og porcelænsblank overflade.

Ring eller skriv — og vi sender Dem brochurer med farvekort, ligesom vi er til tjeneste med alle nærmere oplysninger vedrørende farvekonditionering. Det samme gælder selvfølgelig også alle andre former for malerarbejde. Vi er altid parat med råd og vejledning — og leverer maling til ethvert emne og formål.

S. DYRUP & CO. A/S

GLADSAXEVEJ 300 - TLF. SØBORG 3000

DANMARKS MEST MODERNE FARVE- OG LAKFABRIK